

UZASADNIENIE

I. Potrzeba i cel wydania ustawy

Ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1730) dokonano istotnych zmian w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 1762, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą – Karta Nauczyciela”, w szczególności w zakresie oceny pracy oraz awansu zawodowego nauczycieli. Celem niniejszej nowelizacji jest doprecyzowanie i uzupełnienie rozwiązań wprowadzonych ww. ustawą, tak aby nie budziły one wątpliwości interpretacyjnych. Rozwiązania te są zgodne z oczekiwaniami środowiska oświatowego.

Projekt ustawy zawiera również regulacje dotyczące zapewnienia prawa do emerytury na szczególnych zasadach nauczycielom, którzy podjęli pracę na stanowisku nauczyciela przed wprowadzeniem reformy emerytalnej w 1999 r., kiedy to system emerytalny przewidywał dla nauczycieli odrębne zasady przechodzenia na emeryturę, a którym nie przysługuje prawo do przejścia na emeryturę na takich zasadach na podstawie dotychczasowych przepisów. Rozwiązanie to będzie jednocześnie odpowiedzią na nadchodzący niż demograficzny w szkołach. Wprowadzenie odrębnych zasad przechodzenia na emeryturę dla tej grupy nauczycieli wymaga zmiany ustawy – Karta Nauczyciela oraz ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504, z późn. zm.).

Projekt ustawy zawiera również zmianę ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 301), która ma na celu rozszerzenie katalogu nauczycieli uprawnionych do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego o nauczycieli publicznych i niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych, o których mowa w art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900), zwanej dalej „ustawą – Prawo oświatowe”.

Projekt ustawy zawiera również inne zmiany w ustawie – Karta Nauczyciela, głównie o charakterze doprecyzującym i porządkującym, a także zmiany w ustawie – Prawo oświatowe, ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2597 oraz z 2023 r. poz. 185) oraz ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw.

Ponadto projekt ustawy zawiera zmiany w ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2022 r. poz. 498), zwanej dalej „ustawą o instytutach badawczych”. W 2010 r. wszedł w życie pakiet ustaw reformujących polską naukę, w tym ustawa o instytutach badawczych, przekształcająca jednostki badawczo-rozwojowe w instytuty badawcze. W świetle jej przepisów instytuty badawcze są państwowymi jednostkami organizacyjnymi, tworzonymi w celu prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych, których wyniki znajdują zastosowanie w praktyce, a także transferu wyników tych badań i prac do życia społeczno-gospodarczego.

Instytuty badawcze posiadają osobowość prawną, mogą prowadzić działalność gospodarczą, tworzyć spółki kapitałowe i przystępować do spółek już istniejących. Instytuty badawcze mogą także, współpracując z przedsiębiorcami, tworzyć centra naukowo-przemysłowe. Ustawa o instytutach badawczych stworzyła zatem instytucjonalne podstawy do działania instytutów badawczych, które wraz z instytutami działającymi w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz tworzą segment systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w którym prowadzone przez naukowców badania naukowe i prace rozwojowe w największym stopniu odpowiadają na potrzeby gospodarki, w konsekwencji przyczyniając się do zwiększenia absorpcji funduszy unijnych i przyspieszenia rozwoju gospodarczego. Ustawa o instytutach badawczych kompleksowo uregulowała także zasady funkcjonowania instytutów badawczych, w tym państwowych instytutów badawczych realizujących zadania szczególnie ważne z punktu widzenia państwa.

Ustawa o instytutach badawczych obowiązuje już prawie 13 lat. Doświadczenia zgromadzone w tym czasie przez Radę Główną Instytutów Badawczych oraz ministrów nadzorujących poszczególne instytuty badawcze, a przedstawione ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, jak również zmiany przepisów prawa, jakie weszły w życie we wskazanym okresie, stały się podstawą do przygotowania niniejszej nowelizacji ustawy.

Zmiany zaproponowane w projekcie mają przede wszystkim charakter techniczny i doprecyzowujący określone regulacje oraz korygujący używaną w ustawie o instytutach badawczych terminologię, w celu usunięcia wątpliwości pojawiających się przy stosowaniu ustawy.

Mimo że zmiany o tym charakterze przeważają w projekcie, zaproponowano również wprowadzenie kilku rozwiązań merytorycznych, mających istotne znaczenie dla sprawnego funkcjonowania instytutów badawczych. Dotyczą one m.in. kwalifikacji wymaganych od

kandydata na dyrektora instytutu badawczego, okresu sprawowania funkcji przewodniczącego rady naukowej i ustalania planu działalności instytutu badawczego.

Projektowana ustawa przewiduje także zmianę ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904, z późn. zm.), która ma na celu wprowadzenie rozwiązań prawnych zmierzających do uregulowania mandatu Sądu Najwyższego w zakresie prowadzenia działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej oraz uzyskanie zgodności finansowania poszerzenia zakresu tej działalności z wymogami dyscypliny finansów publicznych.

Działalność naukowa Sądu Najwyższego jest prowadzona przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego i jest ściśle związana z działalnością Sądu Najwyższego. Powstałe w jej wyniku publikacje oraz obszerne orzecznictwo Sądu Najwyższego są wydawane przez zewnętrzne wydawnictwa. Przewiduje się, że umożliwienie Sądowi Najwyższemu prowadzenia działalności wydawniczej we własnym zakresie usprawni cały proces oraz umożliwi poszerzenie zarówno samej działalności naukowej, jak i wydawanie większej liczby pozycji.

Sąd Najwyższy prowadzi aktualnie działalność edukacyjną dotyczącą Sądu Najwyższego, w szczególności przyjmując w swojej siedzibie liczne wycieczki młodzieży szkolnej, studentów, młodych prawników i kadry uniwersyteckiej, a także pracowników wymiaru sprawiedliwości tak z Polski, jak i z zagranicy. Działania te są podejmowane na podstawie regulaminu Sądu Najwyższego. Zainteresowanie publiczności bieżącą działalnością Sądu Najwyższego oraz historią sądownictwa wzrasta znacząco na przestrzeni ostatnich kilku lat. Z tego względu planuje się poszerzenie zakresu tej działalności oraz stworzenie stabilnych podstaw, w tym finansowych w ramach budżetu państwa, odpowiednio do zwiększonego zakresu tej działalności. Planuje się stworzenie stałej ekspozycji o charakterze muzealnym, która ma umożliwić upamiętnienie historii Sądu Najwyższego, sędziów tego Sądu oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego w ponad stuletniej historii tego organu władzy, a także historii sądów najwyższej instancji, poprzedników Sądu Najwyższego. W założeniach pomysłodawców ekspozycja pod nazwą Muzeum Sądu Najwyższego ma zostać umieszczona w Pałacu Krasińskich w Warszawie, *vis a vis* obecnej siedziby Sądu Najwyższego, co przywróci zerwaną więź z historyczną siedzibą Sądu Najwyższego. Ulokowanie ekspozycji stałej w sąsiedztwie przestrzeni wystawienniczej Biblioteki Narodowej pozwoli na skorzystanie z synergii w działalności obu tych instytucji i przygotowanie atrakcyjnej oferty edukacyjnej dla absolwentów wydziałów prawa, młodzieży szkolnej oraz studentów nauk o prawie, nauk politycznych i kierunków pokrewnych.

W art. 9 projektu ustawy przewiduje się zmianę art. 179 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669, z późn. zm.). Proponowana zmiana brzmienia przepisu jest uwarunkowana sygnałami napływającymi m.in. ze strony środowiska doktorantów (w tym Krajowej Reprezentacji Doktorantów), Rzecznika Praw Obywatelskich, jak również indywidualnych osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora w ramach przewodu doktorskiego. Przez przewód doktorski należy rozumieć postępowanie awansowe wszczęte najpóźniej do dnia 30 kwietnia 2019 r. jeszcze na podstawie poprzedniej (i uchylonej) ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789). Możliwość wszczęcia przewodu doktorskiego najpóźniej do dnia 30 kwietnia 2019 r. została przewidziana w art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Należy zauważyć, że termin finalizacji przewodów doktorskich został wydłużony już dwukrotnie, tj. pierwotnie z dnia 31 grudnia 2021 r. na dzień 31 grudnia 2022 r. i ostatecznie na dzień 31 grudnia 2023 r. Jednakże zainteresowani nadal argumentują, że w związku z sytuacją pandemiczną wystąpiły liczne przeszkody w prowadzeniu działalności naukowej, m.in. został ograniczony dostęp do infrastruktury badawczej, laboratoriów, bibliotek i archiwów, nastąpiły utrudnienia w zakresie prowadzenia badań naukowych opartych na kontakcie bezpośrednim oraz w organizacji spotkań zespołów badawczych w formule stacjonarnej, a także pojawiły się utrudnienia w mobilności krajowej i międzynarodowej, w tym w odbywaniu kwerend. Powyższe okoliczności wpłynęły na znaczne wydłużenie pracy naukowej.

Zmiany proponowane w ustawie z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz (Dz. U. z 2020 r. poz. 2098) mają na celu urealnienie terminów na sporządzenie poszczególnych dokumentów sprawozdawczych przez podmioty wchodzące w skład Sieci Badawczej Łukasiewicz, zwanej dalej „Siecią”, i terminu rozliczania dotacji celowych przyznawanych przez Prezesa Centrum Łukasiewicz instytutom działającym w ramach Sieci, zwanym dalej „instytutami Sieci”.

II. Rzeczywisty stan dziedziny, która ma być unormowana oraz różnica między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

1. Zmiany w ustawie – Karta Nauczyciela

1) doprecyzowanie okresu, za jaki jest dokonywana ocena pracy nauczycieli (art. 1 pkt 1 lit. a projektu ustawy)

Z dniem 1 września 2022 r. wszedł w życie przepis art. 6a ust. 1de ustawy – Karta Nauczyciela, zgodnie z którym oceny pracy nauczyciela mianowanego, który zamierza ubiegać się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego, dokonuje się za okres ostatnich 3 lat pracy przed dokonaniem tej oceny. W związku z pojawiającymi się wątpliwościami dotyczącymi ustalania 3-letniego okresu pracy podlegającego ocenie w sytuacji dłuższych nieobecności nauczyciela w pracy, np. z powodu korzystania z urlopu dla poratowania zdrowia, proponuje się doprecyzowanie tego przepisu przez wskazanie wprost, że do 3-letniego okresu pracy podlegającego ocenie nie będą wliczane okresy usprawiedliwionej nieobecności nauczyciela w pracy, trwającej dłużej niż 3 miesiące.

Ponadto proponuje się skrócenie okresu pracy podlegającego ocenie w przypadku nauczycieli, którzy w ostatnich 3 latach pracy przed dokonaniem oceny, przed podjęciem pracy w szkole byli odpowiednio:

- 1) zatrudnieni na stanowisku nauczyciela w publicznej placówce doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym, publicznej placówce doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych, publicznej placówce doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych, lub publicznej placówce doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych o zasięgu ogólnokrajowym, o których mowa odpowiednio w art. 8 ust. 5 pkt 1 lit. b, ust. 6, ust. 7 pkt 2 i ust. 14 ustawy – Prawo oświatowe, lub
- 2) skierowani przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do pracy w szkołach europejskich, lub
- 3) zatrudnieni na stanowisku, na którym są wymagane kwalifikacje pedagogiczne, lub
- 4) urlopowani lub zwolnieni z obowiązku świadczenia pracy.

W przypadku tych nauczycieli ocena pracy w związku z ubieganiem się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego będzie dokonywana za okres pracy w szkole, jednak nie krótszy niż 9 miesięcy.

2) objęcie nauczycieli zatrudnionych w okręgowych ośrodkach wychowawczych przepisami rozporządzenia wydawanego przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela (art. 1 pkt 1 lit. b i art. 29 projektu ustawy)

Zaproponowana zmiana w art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela ma charakter dostosowujący do zmian wprowadzonych ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. poz. 1700 oraz z 2023 r. poz. 289), na mocy której zostały utworzone okręgowe ośrodki wychowawcze. W ustawie tej w art. 361 w pkt 2 zostało odpowiednio zmienione brzmienie upoważnienia zawartego w art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela, w celu objęcia nauczycieli zatrudnionych w okręgowych ośrodkach wychowawczych przepisami rozporządzenia wydawanego przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela, na takich samych zasadach jak nauczycieli zatrudnionych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich. Zmiana ta weszła w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia ustawy, tj. z dniem 13 sierpnia 2022 r. Następnie ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw, przepis upoważniający zawarty w art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela z dniem 1 września 2022 r. otrzymał nowe brzmienie. Brzmienie to, z uwagi na równoległe prace nad projektami ustaw nowelizujących, w tym w zakresie art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela, nie uwzględnia okręgowych ośrodków wychowawczych. Dlatego też celem zmiany zaproponowanej w art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela jest objęcie nauczycieli zatrudnionych w okręgowych ośrodkach wychowawczych przepisami rozporządzenia wydawanego przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela – zgodnie z właściwością.

Jednocześnie przewiduje się bezterminowe zachowanie w mocy dotychczasowych rozporządzeń wydanych na podstawie art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Natomiast w przypadku rozporządzenia wydanego przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela w stosunku do nauczycieli zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich dotychczasowe rozporządzenie zachowa moc nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy (art. 29 projektu ustawy).

3) doprecyzowanie kwestii odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela przez osoby nieposiadające przygotowania pedagogicznego rozpoczynające pracę w szkole (art. 1 pkt 2 projektu ustawy)

W zakresie awansu zawodowego nauczycieli z dniem 1 września 2022 r. w art. 9a ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela na mocy ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw zostało wprowadzone rozwiązanie, zgodnie z którym nauczyciel nieposiadający stopnia awansu zawodowego zatrudniony w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć zgodnie z wymaganymi kwalifikacjami odbywa przygotowanie do zawodu nauczyciela w wymiarze, o którym mowa w art. 9ca ust. 1, 2 albo 4 ustawy – Karta Nauczyciela. W związku z wprowadzonymi zmianami pojawiły się wątpliwości w zakresie możliwości odbywania przygotowania do zawodu nauczyciela przez nauczyciela zatrudnionego na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, tj. nauczyciela zatrudnionego w szczególnych przypadkach uzasadnionych potrzebami szkoły, legitymującego się wymaganym poziomem wykształcenia, lecz nieposiadającego przygotowania pedagogicznego, który zobowiązał się do uzyskania przygotowania pedagogicznego w trakcie pierwszego roku pracy w szkole. W związku z powyższym proponuje się doprecyzowanie art. 9a ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, tak aby nie budziła wątpliwości możliwość odbywania przez tego nauczyciela przygotowania do zawodu nauczyciela.

4) umożliwienie nauczycielom zatrudnionym w szkołach polskich oraz szkołach i zespołach szkół przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urządach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej ubiegającym się o stopień nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego przystąpienie do egzaminu i rozmowy w formie wideokonferencji (art. 1 pkt 3 projektu ustawy)

W projekcie ustawy proponuje się dodanie w art. 9b ustawy – Karta Nauczyciela nowego ust. 1d przewidującego możliwość przeprowadzania odpowiednio egzaminu lub rozmowy z nauczycielem ubiegającym się o stopień nauczyciela mianowanego lub dyplomowanego zatrudnionym w szkole polskiej lub szkole lub zespole szkół przy przedstawicielstwie dyplomatycznym, urzędzie konsularnym i przedstawicielstwie wojskowym Rzeczypospolitej Polskiej w formie wideokonferencji. W związku z tym, że ww. szkoły funkcjonują w 36 krajach na 4 kontynentach ww. nauczyciele mogą mieć trudności organizacyjne i finansowe z przyjazdem do Polski w celu zdania egzaminu przed komisją egzaminacyjną lub

uczestniczenia w rozmowie sprawdzającej spełnianie wymagań dotyczących realizowania zadań lub podejmowania działań na rzecz oświaty oraz ich efektów, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9g ust. 10 ustawy – Karta Nauczyciela. Proponuje się zatem, aby nauczyciele ww. szkół mieli możliwość uczestniczenia w ww. egzaminie i rozmowie w formie wideokonferencji przy wykorzystaniu narzędzi teleinformatycznych umożliwiających przesyłanie dźwięku i obrazu w czasie rzeczywistym.

5) uelastycznienie ustalania dostępności nauczyciela w szkole dla niektórych grup nauczycieli (art. 1 pkt 6 projektu ustawy)

Zgodnie z art. 42 ust. 2f ustawy – Karta Nauczyciela, dodanym ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw, który wszedł w życie z dniem 1 września 2022 r., w ramach zajęć i czynności, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 tej ustawy, nauczyciel jest obowiązany do dostępności w szkole w wymiarze 1 godziny tygodniowo, a w przypadku nauczyciela zatrudnionego w wymiarze niższym niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć – w wymiarze 1 godziny w ciągu 2 tygodni, w trakcie której, odpowiednio do potrzeb, prowadzi konsultacje dla uczniów, wychowanków lub ich rodziców. Wprowadzone rozwiązanie wymaga uelastycznienia w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w bardzo niskim wymiarze zajęć, w przypadku których dostępność mogłaby być realizowana w odpowiednio niższym wymiarze, w zależności od potrzeb. Proponuje się, aby w przypadku nauczyciela, który prowadzi zajęcia dydaktyczne, wychowawcze lub opiekuńcze bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz w wymiarze niższym niż 6 godzin tygodniowo, wymiar dostępności nauczyciela w szkole ustalał dyrektor szkoły odpowiednio do potrzeb. Ustalając ten wymiar dyrektor szkoły musi mieć jednak na uwadze, że nie może być on wyższy od wymiaru określonego w art. 42 ust. 2f ustawy – Karta Nauczyciela, zaś dostępność nauczyciela w szkole oraz inne zajęcia i czynności realizowane przez nauczyciela w ramach stosunku pracy nie mogą przekraczać obowiązującego tego nauczyciela maksymalnego tygodniowego wymiaru czasu pracy.

Takie same zasady ustalania wymiaru dostępności nauczyciela w szkole proponuje się wprowadzić dla nauczyciela, który w ramach stosunku pracy prowadzi wyłącznie zajęcia w formach pozaszkolnych lub zajęcia w szkole dla dorosłych, branżowej szkole II stopnia lub szkole policealnej, bez względu na wymiar zatrudnienia. Z uwagi na specyfikę pracy w tych jednostkach zasadne jest bowiem bardziej elastyczne ustalanie dostępności nauczyciela w szkole, odpowiednio do potrzeb, np. w przypadku kształcenia w formach pozaszkolnych zasadne może być ustalenie tego wymiaru w innych okresach niż 1 tydzień.

6) zmiany w zakresie sposobu naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli będących emerytami lub rencistami oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne (art. 1 pkt 7 projektu ustawy)

Obecnie zgodnie z art. 53 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela wysokość odpisu dla nauczycieli będących emerytami lub rencistami oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne wynosi 5% pobieranych przez nich świadczeń.

Obecne brzmienie przepisów budzi wątpliwości, czy podstawą obliczenia wysokości kwoty odpisu w odniesieniu do byłego nauczyciela powinna być kwota emerytury, renty lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego pobierana w jednym miesiącu, czy też ma być to uśredniona wysokość emerytury, renty lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego otrzymywanych w skali całego roku.

Ponadto, w celu naliczenia odpisu każdy pracodawca (dyrektor szkoły lub placówki) jest obowiązany do zebrania informacji o wysokości pobieranych świadczeń przez nauczycieli będących emerytami lub rencistami oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne uprawnionych do korzystania w danej jednostce ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Pomimo dość jednolitej linii orzeczniczej w tym zakresie przepis art. 53 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela budzi wątpliwości interpretacyjne, co wskazał m. in. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 lutego 2022 r., sygn. akt III PZP 3/21. W uzasadnieniu do tej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził, że „niedookreśloność tej regulacji rzeczywiście może rodzić wątpliwości interpretacyjne co do tego, w jaki sposób należy – po pierwsze – ustalać wysokość świadczeń „pobieranych” przez osoby, za które dokonywane są odpisy na fundusz, a po drugie – z jaką perspektywą czasową należy łączyć wysokość świadczenia pobieranego przez osobę, za którą dokonywany jest odpis z uwzględnieniem algorytmu ustanowionego w art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela”.

W celu wyeliminowania istniejących wątpliwości w zakresie art. 53 ust. 2 ustawy – Karta Nauczyciela, zaproponowano wprowadzenie rozwiązania, zgodnie z którym odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli będących emerytami lub rencistami oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne będzie dokonywany w wysokości ustalonej jako iloczyn planowanej, przeciętnej w danym roku kalendarzowym liczby nauczycieli będących emerytami lub rencistami oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, skorygowanej w końcu danego

roku kalendarzowego do faktycznej, przeciętnej liczby tych nauczycieli i 42% kwoty bazowej, o której mowa w art. 30 ust. 3 ustawy – Karta Nauczyciela, obowiązującej w dniu 1 stycznia danego roku. Proponowana zmiana nie wpłynie niekorzystnie na wysokość odpisu, który będzie utrzymany na takim samym poziomie jak obecnie.

7) umożliwienie w roku szkolnym 2023/2024 przydzielania nauczycielom zatrudnionym w liceach ogólnokształcących, technikach i branżowych szkołach I stopnia godzin ponadwymiarowych w wymiarze wyższym niż określony w ustawie – Karta Nauczyciela (art. 1 pkt 12 projektu ustawy)

W ustawie – Karta Nauczyciela proponuje się dodanie przepisu epizodycznego przewidującego możliwość przydzielenia w roku szkolnym 2023/2024 nauczycielowi zatrudnionemu w liceum ogólnokształcącym, technikum i branżowej szkole I stopnia, za zgodą tego nauczyciela, godzin ponadwymiarowych w wymiarze wyższym niż określony w art. 35 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela. Powyższe rozwiązanie jest uzasadnione zwiększonymi potrzebami kadrowymi na stanowisku nauczyciela, ze względu na kumulację roczników w ww. szkołach. Rozwiązanie to jest zgodne z oczekiwaniami jednostek samorządu terytorialnego, przedstawionymi w ramach prac Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

8) przyznanie określonej grupie nauczycieli prawa do emerytury na szczególnych zasadach (art. 1 pkt 4, 5 i 8–12, art. 2, art. 4, art. 15–17 projektu ustawy)

Do dnia 31 grudnia 1998 r. system emerytalny przewidywał odrębne zasady przechodzenia nauczycieli na emeryturę. Ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., dokonana została reforma systemu emerytalnego, w wyniku której zostało zniesione to uprawnienie nauczycieli. Jednocześnie ustawą tą w art. 88 ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela przewidziano rozwiązanie, zgodnie z którym nauczyciele urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., zachowali prawo do tej emerytury, w ciągu ośmiu lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W wyniku nowelizacji okres ten został wydłużony do 10 lat od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tak więc prawo do przejścia na emeryturę na dotychczasowych zasadach zachowali nauczyciele, którzy do dnia 31 grudnia 2008 r. spełnili warunki do uzyskania emerytury określone w art. 88 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, tj. m.in.

legitymowali się trzydziestoletnim okresem zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich – dwudziestopięcioletnim okresem zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym. Prawa do przejścia na emeryturę na tych zasadach nie zachowali natomiast nauczyciele zatrudnieni w szkołach przed dniem 1 stycznia 1999 r., którzy do dnia 31 grudnia 2008 r. nie spełnili wszystkich warunków nabycia prawa do tej emerytury. Na przestrzeni lat ta grupa nauczycieli wielokrotnie kierowała postulaty o przyznanie im uprawnień do emerytury na zasadach obowiązujących wcześniej.

Mając na uwadze nadchodzący w szkołach niż demograficzny, który będzie skutkował koniecznością ograniczenia zatrudnienia nauczycieli, zasadne jest przyznanie tej grupie nauczycieli prawa do przejścia na emeryturę na szczególnych zasadach. Projekt ustawy przewiduje dodanie w ustawie – Karta Nauczyciela art. 88a, w którym zostaną uregulowane kwestie dotyczące tej emerytury.

Zgodnie z projektowanym rozwiązaniem nauczyciele, po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy, będą mogli przejść na emeryturę w wieku niższym niż określony w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli spełnią łącznie następujące warunki:

- 1) rozpoczęli przed dniem 1 stycznia 1999 r. faktyczne wykonywanie pracy na stanowisku nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego, o których mowa w art. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, brzmieniu obowiązującym w dniu rozpoczęcia pracy na tym stanowisku,
- 2) mają okres składkowy, o którym mowa w art. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 30 lat, w tym co najmniej 20 lat faktycznego wykonywania pracy na stanowisku nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego, o których mowa w art. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, brzmieniu obowiązującym w okresie faktycznego wykonywania pracy na tych stanowiskach, z wyjątkiem nauczyciela szkoły za granicą, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć,
- 3) nie przysługuje im prawo do przejścia na emeryturę bez względu na wiek na podstawie art. 88 ust. 2a ustawy – Karta Nauczyciela

– a wysokość emerytury obliczonej zgodnie z ust. 5 i 6, nie jest niższa niż kwota, o której mowa w art. 85 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Nauczyciele spełniający powyższe warunki będą mogli przejść na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, również w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7 ustawy – Karta Nauczyciela.

Jeżeli nauczyciel przechodzący na tę emeryturę jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, środki zgromadzone w tym funduszu będą przekazywane w jednej transzy na jego subkonto, o którym mowa w art. 40a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.).

Podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, będzie stanowiła kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem:

- 1) waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata tej emerytury, oraz
- 2) zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173–175 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz
- 3) kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wysokość tej emerytury będzie ustalana zgodnie z przepisami art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W ustawie – Karta Nauczyciela zostanie uregulowana również kwestia zawieszania prawa do tej emerytury nauczycielskiej. Prawo do tej emerytury będzie ulegało zawieszeniu lub świadczenie to będzie ulegało zmniejszeniu na zasadach określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto prawo do emerytury, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, będzie ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez osobę mającą ustalone prawo do tej emerytury, w przypadku podjęcia przez tę osobę pracy na stanowisku nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego w przedszkolu, szkole, placówce lub innej jednostce organizacyjnej wymienionej w art. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, w łącznym wymiarze wyższym niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć lub bez zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Przepis ten nie będzie miał jednak zastosowania do osób, które osiągnęły wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Społecznych. Z uwagi bowiem na fakt, że emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, wprowadza się m.in. ze względu na nadchodzący niż demograficzny w szkołach, niezbędne jest wprowadzenie ograniczeń w zakresie zatrudniania w szkołach nauczycieli korzystających z prawa do tej emerytury.

W tym celu w art. 10 ustawy – Karta Nauczyciela zostaną dodane ust. 10a–10c, w których zostaną uregulowane kwestie związane z zatrudnianiem nauczycieli korzystających z emerytury, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela. Zgodnie z projektowanym rozwiązaniem, nauczyciela, który:

- 1) przeszedł na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, i prawo do tej emerytury nie uległo zawieszeniu, oraz
- 2) nie osiągnął wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

– będzie można zatrudnić wyłącznie w przypadku zaistnienia potrzeby wynikającej z organizacji nauczania lub zastępstwa nieobecnego nauczyciela, za zgodą organu sprawującego nadzór pedagogiczny.

Wymiar zatrudnienia w szkole takiego nauczyciela nie będzie mógł być wyższy niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. Także w przypadku zatrudnienia w więcej niż jednej szkole łączny wymiar zatrudnienia nie będzie mógł być wyższy niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć. W celu weryfikacji, czy prawo nauczyciela do emerytury uległo zawieszeniu i wymiaru zatrudnienia w innych szkołach, nauczyciel, który przeszedł na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, oraz nie osiągnął wieku emerytalnego, przed nawiązaniem stosunku pracy będzie składał do dyrektora szkoły oświadczenie o zawieszeniu albo niezawieszeniu prawa do tej emerytury, a jeżeli prawo do tej emerytury nie uległo zawieszeniu – również o niezatrudnieniu w innej szkole lub innych szkołach albo o zatrudnieniu w innej szkole lub innych szkołach i wymiarze zatrudnienia w tej szkole lub tych szkołach.

Umowy o pracę na czas określony zawierane zgodnie z art. 10 ust. 10a ustawy – Karta Nauczyciela nie będą wliczane do okresu zatrudnienia, o którym mowa w art. 10 ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela, tj. okresu zatrudnienia, od którego jest uzależnione zatrudnienie na czas nieokreślony.

Przepisy art. 10 ust. 10a–10c ustawy – Karta Nauczyciela będą stosowane odpowiednio do zatrudniania nauczycieli w przedszkolach, innych formach wychowania przedszkolnego, szkołach i placówkach, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy – Karta Nauczyciela,

tj. prowadzonych przez osoby fizyczne lub osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego, którzy przeszli na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, i prawo do tej emerytury nie uległo zawieszeniu, oraz nie osiągnęli wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Rozwiązanie dotyczące emerytury, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, będzie wdrażane etapami. Zgodnie z projektowanym art. 93c ustawy – Karta Nauczyciela na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 tej ustawy, mogą przejść, począwszy od dnia:

- 1) 1 września 2024 r. – nauczyciele urodzeni przed dniem 1 września 1966 r.;
- 2) 1 września 2025 r. – nauczyciele urodzeni po dniu 31 sierpnia 1966 r. a przed dniem 1 września 1969 r.;
- 3) 1 września 2026 r. – nauczyciele urodzeni po dniu 31 sierpnia 1969 r.

Wprowadzenie emerytur nauczycielskich na proponowanych zasadach wymaga również dokonania zmian o charakterze dostosowującym w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 87 ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela nauczycielowi spełniającemu warunki uprawniające do emerytury, którego stosunek pracy ustał w związku z przejściem na emeryturę, jeżeli nie uzyskał z tego tytułu odprawy przewidzianej w art. 28 ustawy – Karta Nauczyciela, przyznaje się odprawę w wysokości dwumiesięcznego ostatnio pobieranego wynagrodzenia w szkole będącej podstawowym miejscem jego pracy, a nauczycielowi który przepracował w szkole co najmniej 20 lat – odprawę w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia ostatnio pobieranego w szkole będącej podstawowym miejscem jego pracy.

W uwagi na to, że nauczycielom przechodzącym na emeryturę, o której mowa w projektowanym art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, będzie przysługiwała odprawa emerytalna, niezbędne jest zapewnienie środków na te odprawy.

W związku z koniecznością zapewnienia jednostkom samorządu terytorialnego dodatkowych środków finansowych z przeznaczeniem na wypłatę odpraw dla nauczycieli przechodzących na emeryturę na proponowanych zasadach niezbędne jest zwiększenie limitu rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej, określonego w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2267). Zgodnie z art. 15 projektu ustawy w roku 2024 rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej zwiększa się

o kwotę nie wyższą niż 496 200 tys. zł ze środków rezerwy celowej budżetu państwa, z przeznaczeniem na wypłatę odpraw, o których mowa w art. 87 ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela dla nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek oraz innych jednostek organizacyjnych wymienionych w art. 1 ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, przechodzących na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela. Natomiast środki na wypłatę w 2024 r. odpraw, o których mowa w art. 87 ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela, dla nauczycieli szkół prowadzonych przez organy administracji rządowej, przechodzących na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, zostaną uwzględnione w rezerwie celowej budżetu państwa.

Jednocześnie w projektowanym art. 16 przesądzono, że wydatków bieżących wynikających z wypłaty odpraw nauczycielom jednostek systemu oświaty prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, przechodzącym na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, nie wlicza się do zaplanowanych na lata 2024–2026 wydatków bieżących jednostki samorządu terytorialnego uwzględnianych przy ustalaniu podstawowej kwoty dotacji, o której mowa w art. 12, art. 13 i art. 50 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2082, z późn. zm.). Rozwiązanie to ma na celu zapobieżenie nieuprawnionemu zwiększeniu dotacji wypłacanej na podstawie ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych, w przypadku gdy dotacja jest uzależnioną od podstawowej kwoty dotacji.

2. Zmiany w ustawie z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 301) – rozszerzenie katalogu nauczycieli uprawnionych do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego o nauczycieli publicznych i niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych (art. 4 i art. 17 projektu ustawy)

W związku z wygaśnięciem z dniem 1 stycznia 2009 r. możliwości nabycia przez nauczycieli prawa do emerytury na odrębnych zasadach ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 301) wprowadzone zostało przejściowe rozwiązanie, adresowane do nauczycieli, którzy mają stosunkowo długi staż pracy. Nauczycielskie świadczenie kompensacyjne przysługuje nauczycielom, którzy spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek określony w art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych;

- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć;
- 3) rozwiązali stosunek pracy.

Świadczenie to przysługuje również w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub wygaśnięcia stosunku pracy w okolicznościach określonych w art. 20 ust. 1, 5c i 7 ustawy – Karta Nauczyciela.

Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego uprawnieni są nauczyciele zatrudnieni w:

- 1) publicznych i niepublicznych przedszkolach;
- 2) publicznych i niepublicznych szkołach, z wyjątkiem niepublicznych szkół nieposiadających uprawnień szkoły publicznej, o których mowa w art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2245, z późn. zm.), i niepublicznych szkół artystycznych nieposiadających uprawnień publicznej szkoły artystycznej;
- 3) publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 7 i 8 ustawy – Prawo oświatowe.

Do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego nie są natomiast uprawnieni nauczyciele zatrudnieni w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. W związku z licznymi postulatami tej grupy nauczycieli o przyznanie im prawa do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, z uwagi na charakter pracy tych nauczycieli, projekt ustawy przewiduje zmianę art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, polegającą na objęciu tym świadczeniem nauczycieli publicznych i niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych, o których mowa w art. 2 pkt 6 ustawy – Prawo oświatowe.

Jednocześnie w przepisie przejściowym zawartym w art. 17 projektu ustawy określono, że do okresu 20 lat wykonywania pracy, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, będącego jednym z warunków nabycia prawa do tego świadczenia, wlicza się również okresy wykonywania pracy w publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach

specjalistycznych, o których mowa w art. 2 pkt 6 ustawy – Prawo oświatowe, przed dniem 1 września 2024 r.

Zmiana ta wejdzie w życie z dniem 1 września 2024 r.

3. Zmiany w ustawie o instytutach badawczych (art. 5 projektu ustawy)

W rozdziale 1 ustawy o instytutach badawczych zaproponowano dodanie art. 2a określającego, że instytut badawczy działa na podstawie planu działalności instytutu, który będzie określał najważniejsze zadania do realizacji w roku kalendarzowym. Zadania te będą określone z uwzględnieniem kierunkowych planów tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych oraz rocznych planów finansowych i perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej. Plan działalności instytutu badawczego na dany rok będzie ustalany do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego. Obecnie w tym zakresie istnieje jedynie przepis kompetencyjny, określający jedno z zadań dyrektora instytutu badawczego. Brakuje natomiast przepisu merytorycznego wskazującego, że instytut badawczy działa na podstawie takiego planu i określającego okres, na jaki plan jest ustalany.

W art. 3 ustawy o instytutach badawczych proponuje się zmianę polegającą na dostosowaniu nazwy wymienionej w tym przepisie dziedziny nauki do obowiązującej klasyfikacji dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych.

W art. 6 w ust. 2 ustawy o instytutach badawczych dodano regulację, zgodnie z którą statut instytutu badawczego będzie określał nie tylko przedmiot i zakres działania instytutu, ale także tryb pracy jego organów, w celu pełnego uregulowania tej materii. Analogiczne rozwiązanie dotyczące trybu pracy komórek organizacyjnych instytutu badawczego zaproponowano w odniesieniu do regulaminu organizacyjnego instytutu badawczego (ust. 4).

Zmiana w art. 13 ust. 2 pkt 3 ustawy o instytutach badawczych ma charakter wynikowy i polega na ujednoczeniu nazewnictwa poszczególnych dokumentów w celu poprawy czytelności przepisu.

W rozdziale 3 ustawy o instytutach badawczych projektowane zmiany dotyczą art. 17–19. W art. 17 ust. 5a ustawy zastąpiono określenie „ministra właściwego do spraw nauki” określeniem „ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki”, zgodnie z art. 5 pkt 21 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2512).

Zgodnie z dotychczasowym brzmieniem art. 18 ust. 11 pkt 2 ustawy o instytutach badawczych roczny plan finansowy instytutu badawczego obejmuje dotacje z budżetu

państwa. W projektowanym przepisie zaproponowano uzupełnienie regulacji o subwencji. Zgodnie bowiem z art. 18 ust. 8 ustawy o instytutach badawczych instytuty badawcze otrzymują również subwencje z budżetu państwa, które tak samo jak dotacje powinny być wykazywane w ich planach finansowych.

W art. 19 ust. 3 pkt 4 ustawy o instytutach badawczych skorygowano stosowaną terminologię przez zastąpienie wyrazów „funduszu wdrożeniowego” wyrazami „funduszu wdrożeń” (zgodnie z art. 19 ust. 2 pkt 3).

W rozdziale 4 ustawy o instytutach badawczych proponuje się zmianę art. 22. Zgodnie z projektowanym brzmieniem art. 22 pkt 2 lit. b do zadań państwowego instytutu badawczego należy wykonywanie zadań szczególnie ważnych dla planowania i realizacji polityki państwa, których wykonanie jest niezbędne dla zapewnienia obronności i bezpieczeństwa publicznego, działania wymiaru sprawiedliwości, ochrony dziedzictwa narodowego, rozwoju edukacji i kultury, kultury fizycznej i sportu oraz poprawy jakości życia obywateli, dotyczących monitoringu zjawisk i wydarzeń mogących stwarzać zagrożenie publiczne, w tym epidemii oraz katastrof naturalnych lub technicznych, noszących znamiona klęski żywiołowej, i zapobiegania ich skutkom. Zmiana zaproponowana w tym przepisie umożliwi ministrowi nadzorującemu państwowy instytut badawczy zlecenie mu określonych zadań koniecznych do realizacji w związku z wystąpieniem epidemii. Doświadczenia ostatnich kilkunastu miesięcy związane z pojawieniem i rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 oraz koniecznością podejmowania pilnych, a jednocześnie opartych na pogłębionych eksperckich analizach decyzji wskazują, że posiadanie przez ministra nadzorującego możliwości wykorzystania w tego typu okolicznościach zaplecza eksperckiego jest konieczne. Projektowana zmiana powoduje rozszerzenie katalogu zadań, jakie minister nadzorujący państwowy instytut badawczy będzie mógł mu zlecić.

W rozdziale 5 ustawy o instytutach badawczych proponuje się kilka zmian dotyczących organów instytutu badawczego. Zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 1 dyrektor instytutu badawczego samodzielnie ustala plan działalności instytutu. Zaproponowana w projekcie zmiana tego przepisu ma na celu pełniejsze włączenie rady naukowej w kwestie planistyczne, organizacyjne i rozwojowe dotyczące funkcjonowania instytutu badawczego. Do tej pory ustalanie planu działalności instytutu badawczego było wyłączną kompetencją dyrektora. Po zmianie dyrektor będzie zasięgał w tej kwestii opinii rady naukowej. Ponadto zaproponowano uzupełnienie katalogu zadań dyrektora o obowiązek ustalania kierunkowych planów tematycznych badań naukowych i prac rozwojowych (również po zasięgnięciu opinii rady naukowej).

Z kolei w art. 24 ust. 1 pkt 4 wykreślono wyrazy „i badawczo-rozwojowej”, ze względu na to, że przepisy PSWiN stanowią o działalności naukowej, nie posługują się natomiast pojęciem działalności badawczo-rozwojowej. Zgodnie z brzmieniem art. 4 ust. 1 ww. ustawy działalność naukowa obejmuje badania naukowe, prace rozwojowe oraz twórczość artystyczną.

Zmiana art. 24 ust. 6 pkt 1 dotyczy kwalifikacji, jakie powinien posiadać dyrektor instytutu badawczego. Proponuje się, aby kandydat na to stanowisko legitymował się co najmniej tytułem zawodowym magistra, magistra inżyniera albo równorzędnym zamiast wymaganego obecnie stopnia naukowego doktora. Biorąc pod uwagę, że dyrektor instytutu badawczego przede wszystkim realizuje politykę kadrową, zarządza mieniem i odpowiada za wykorzystanie potencjału instytutu do realizacji jego zadań statutowych, reprezentuje instytut i podejmuje decyzje we wszystkich sprawach dotyczących instytutu (z wyjątkiem spraw należących do zakresu działania rady naukowej), powinien on przede wszystkim posiadać kwalifikacje menadżera, co nie musi łączyć się z posiadaniem stopnia naukowego. Wprowadzenie projektowanej zmiany wynika z docierających do Ministra Edukacji i Nauki sygnałów, że obowiązujący wymóg posiadania przez kandydata na dyrektora instytutu badawczego co najmniej stopnia naukowego doktora powoduje zawężenie kręgu osób ubiegających się o to stanowisko, wykluczając tym samym osoby mające odpowiednie doświadczenie i kompetencje do zarządzania.

W art. 27 ust. 1 wprowadzono zmianę polegającą na wskazaniu, że powołanie zastępcy dyrektora instytutu badawczego przez ministra nadzorującego następuje po zasięgnięciu opinii dyrektora tego instytutu. Z kolei w odniesieniu do zastępcy dyrektora do spraw naukowych zaproponowano rozwiązanie, zgodnie z którym jego powołanie będzie następowało po zasięgnięciu opinii rady naukowej. W zakresie pierwszej zmiany należy zauważyć, że do kompetencji dyrektora instytutu badawczego należy m.in. ustalanie planu działalności instytutu, jak również realizacja polityki kadrowej. Dlatego też zasadne jest, by miał on wpływ na tworzenie zespołu pracowniczego, w tym jego kadry kierowniczej. W zakresie drugiej zmiany należy zauważyć, że zgodnie z obowiązującą regulacją zawartą w art. 29 ust. 2 pkt 4 zadaniem rady naukowej jest opiniowanie kandydatów na zastępcę dyrektora do spraw naukowych. Proponuje się zatem, aby znalazło to odzwierciedlenie także w przepisie dotyczącym powoływania zastępcy dyrektora do spraw naukowych.

Celem zmian wprowadzanych w art. 27 ust. 2 i 5, art. 29 ust. 3 i 4 oraz art. 30 ust. 3 i 6 jest dostosowanie terminologii do terminologii stosowanej w PSWiN. Zgodnie z art. 177 ust. 1 pkt 2 PSWiN w systemie szkolnictwa wyższego i nauki nadaje się tytuł profesora.

Określenie „tytuł naukowy” jest pozostałością po uchylonej ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Zmiany w ww. przepisach ustawy o instytutach badawczych mają zatem charakter porządkujący.

Przepis art. 29 ust. 2 ustawy o instytutach badawczych został dostosowany do zmiany zaproponowanej w art. 24 ust. 1 pkt 1 przez dodanie do zadań rady naukowej opiniowania planu działalności instytutu badawczego (dodawany pkt 1a). Ponadto określono, że zadaniem rady naukowej będzie ustalanie perspektywicznych kierunków działalności naukowej, rozwojowej i wdrożeniowej (zmiana pkt 6).

Celem zmiany art. 30 ust. 1 ustawy o instytutach badawczych jest uproszczenie regulacji dotyczących powoływania rady naukowej. Dotychczasowe brzmienie przepisu stwarza problemy interpretacyjne utrudniające właściwe określenie składu rady naukowej instytutu badawczego. Proponuje się pozostawienie w przepisie obowiązku określenia w statucie instytutu badawczego jedynie liczby członków rady naukowej. Należy przyjąć, że w świetle regulacji art. 30 ust. 2 i 3 usunięty fragment ust. 1 jest zbędny.

Zmiana w art. 30 ust. 3 ustawy o instytutach badawczych polega na zamianie zwrotu „od dnia” na zwrot „przed dniem”. Odpowiada ona intencji przepisu, którego celem jest ustalenie właściwego składu rady naukowej w kontekście okresu zatrudnienia w instytucie badawczym osób posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego lub tytuł profesora.

Kolejnym istotnym rozwiązaniem jest wprowadzenie w ustawie o instytutach badawczych przepisu wskazującego okres pełnienia funkcji przewodniczącego rady naukowej instytutu badawczego (dodawany art. 31 ust. 1a). Zgodnie z zaproponowanym rozwiązaniem ta sama osoba będzie mogła pełnić funkcję przewodniczącego łącznie nie dłużej niż przez 8 lat. Obowiązujące regulacje ustawy o instytutach badawczych nie określają maksymalnego okresu pełnienia przez daną osobę funkcji przewodniczącego rady naukowej. Wpływa to negatywnie na dynamikę prac tego organu. Rada naukowa jest organem inicjującym i doradczym, powinna więc okresowo wykazywać się nowymi inicjatywami dotyczącymi działalności instytutu badawczego, które w znacznym stopniu mogą być inspirowane przez jej przewodniczącego. Dlatego, w ocenie projektodawcy, zasadne jest określenie maksymalnego okresu, w którym można będzie pełnić funkcję przewodniczącego rady naukowej, aby wymusić tym samym okresowe zmiany osób sprawujących tę funkcję.

W rozdziale 7 ustawy o instytutach badawczych zostały wprowadzone zmiany w art. 37. Zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 37 ust. 1 minister nadzorujący może nałożyć na instytut badawczy obowiązek wprowadzenia do jego planu zadania lub wyznaczyć zadanie poza planem, zgodnie z zakresem działania określonym w statucie instytutu badawczego, m.in.

jeżeli jest to niezbędne ze względu na potrzeby obronności i bezpieczeństwa publicznego, czy w przypadku ogłoszenia stanu klęski żywiołowej. Zmiana polega na uzupełnieniu katalogu sytuacji, w których taki obowiązek będzie mógł zostać nałożony, o ogłoszenie stanu epidemii. Stworzy to możliwość jeszcze pełniejszego wykorzystania potencjału instytutów badawczych z korzyścią dla interesu publicznego. Jednocześnie zmiana ta przyczyni się do rozszerzenia katalogu zadań, jakie ministrowie nadzorujący instytuty badawcze będą mogli im zlecić.

Proponuje się także dodanie w art. 37 ust. 1b, który da ministrom nadzorującym i Radzie Ministrów możliwość zlecenia instytutom badawczym zadań z zakresu administracji rządowej, w sytuacji gdy nie istnieje konieczność ich realizacji w sposób ciągły, tak jak ma to miejsce w przypadku państwowych instytutów badawczych, a potrzeba realizacji powierzonych zadań wynika z dokumentów rządowych przyjętych przez Radę Ministrów albo ministra nadzorującego. W konsekwencji wprowadzono też stosowną zmianę w art. 37 ust. 2. Wskazano, że w przypadku powierzenia instytutowi badawczemu takich zadań środki finansowe na ich realizację zapewni odpowiednio Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów albo minister nadzorujący ten instytut. Powierzenie realizacji zadań będzie następowało w drodze umowy zawartej zgodnie z art. 150 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.).

Charakter terminologiczny i porządkujący mają natomiast zmiany w rozdziale 8 ustawy o instytutach badawczych. Zaproponowane nowe brzmienie art. 38 ust. 5 pkt 2 i 3 ma na celu ujednolicenie nazewnictwa z terminologią stosowaną na gruncie PSWiN.

Zmiany proponowane w rozdziale 9 ustawy o instytutach badawczych dotyczą art. 39, art. 42–44 i art. 64. W art. 39 ust. 3 wprowadzono korektę polegającą na zastąpieniu spójnika „i” spójnikiem „lub”, aby przepis dotyczył zarówno instytutów badawczych, które prowadzą badania naukowe i prace rozwojowe jednocześnie, jak i instytutów, które prowadzą tylko jedną z tych aktywności. Ponadto wprowadzono zmianę polegającą na dostosowaniu przepisu do obowiązującej klasyfikacji dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych.

W art. 39 ust. 4 wyraz „podlegających” zastąpiono wyrazem „podległych”. Zmiana ta ma na celu ujednolicenie terminologii stosowanej w ustawie o instytutach badawczych. Analogiczna zmiana została wprowadzona w art. 64.

Podobnie zmiany o charakterze terminologicznym zaproponowano również w art. 44 ust. 5 pkt 1 i 6 oraz art. 66 ust. 1.

Zrezygnowano również z regulacji zawartej w art. 42, albowiem przepis ust. 1 ma wyłącznie charakter informacyjny (odsyła do art. 43), zaś regulacja zawarta w ust. 2 została powtórzona w art. 44 ust. 5.

W art. 43 ust. 7 pkt 2 proponuje się uchylenie lit. c. Przepis art. 43 ust. 7 dotyczy przypadków, w których nie przeprowadza się konkursu na stanowisko pracownika naukowego. Jednym z tych przypadków jest zawarcie kolejnej umowy o pracę w sytuacji, gdy poprzednia umowa była zawarta na czas nie krótszy niż 3 lata. Należy jednak wskazać, że stosownie do regulacji art. 25¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, z późn. zm.) okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony, a także łączny okres zatrudnienia na podstawie umów o pracę na czas określony zawieranych między tymi samymi stronami stosunku pracy nie może przekraczać 33 miesięcy, a łączna liczba tych umów nie może przekraczać trzech. W świetle powyższego przepis art. 43 ust. 7 pkt 2 lit. c stanowi regulację nieznajdującą zastosowania w praktyce. Niezależnie od powyższego należy również zauważyć, że art. 119 PSWiN nie przewiduje wymogu analogicznego do tego, o którym mowa w art. 43 ust. 7 pkt 2 lit. c ustawy o instytutach badawczych, przy zatrudnianiu nauczycieli akademickich. A zatem proponuje się zrezygnowanie z takiego odstępstwa również w przypadku pracowników naukowych instytutów badawczych.

W art. 18 projektowanej ustawy uregulowano kwestie dotyczące planów działalności instytutów badawczych na 2023 i 2024 rok. Proponuje się, aby do końca 2023 r. instytuty badawcze działały na podstawie planów działalności ustalonych na podstawie przepisów dotychczasowych, natomiast plany działalności na 2024 r. aby zostały ustalone zgodnie z projektowanymi przepisami w terminie 3 miesięcy od dnia ich wejścia w życie.

W art. 19 projektowanej ustawy zawarto regulację dostosowującą w związku z wprowadzanymi zmianami dotyczącymi statutu oraz regulaminu organizacyjnego instytutu badawczego. Proponuje się wyznaczenie instytutom badawczym terminu 6 miesięcy od dnia wejścia w życie projektowanej ustawy na dostosowanie postanowień statutów i regulaminów organizacyjnych do wymogów, o których mowa w art. 6 ust. 2 i 4 oraz art. 30 ust. 1 ustawy w brzmieniu nadanym projektowaną ustawą. Przyjmuje się, że wyznaczony okres będzie wystarczający dla dokonania stosownych zmian.

W art. 20 projektowanej ustawy zawarto przepis przejściowy, zgodnie z którym w przypadku osób, które:

- 1) w dniu jej wejścia w życie będą pełniły funkcję przewodniczącego rady naukowej,

2) pełniły funkcję przewodniczącego rady naukowej przed dniem jej wejścia w życie i w dniu jej wejścia w życie będą nadal członkami rady naukowej – do okresu 8 lat, o którym mowa w dodawanym art. 31 ust. 1a ustawy o instytutach badawczych, nie będzie wliczało się dotychczasowego okresu pełnienia tej funkcji.

Regulacja będzie dotyczyła zatem nie tylko osób, które w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy będą pełniły funkcję przewodniczącego rady naukowej, ale także osób będących przedstawicielami ministra nadzorującego, które pełniły przez jakiś czas przed wejściem w życie projektowanej ustawy funkcję przewodniczącego rady, a następnie z tej funkcji zrezygnowały, ale w dniu wejścia w życie projektowanej ustawy nadal będą pozostawały członkami rady naukowej i będzie istniała możliwość ponownego powołania takich osób do pełnienia funkcji przewodniczącego rady naukowej.

4. Zmiany w ustawie – Prawo oświatowe:

1) skład komisji konkursowej w przypadku konkursu na stanowisko dyrektora szkoły lub placówki (art. 6 pkt 1 projektu ustawy)

Z uwagi na pojawiające się wątpliwości co do możliwości powołania w skład komisji konkursowej, która ma wyłonić dyrektora szkoły lub placówki prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego, osoby będącej członkiem organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego (jako przedstawiciela organu prowadzącego, o którym mowa w art. 63 ust. 14 pkt 1 lit. a ustawy – Prawo oświatowe), w projekcie ustawy proponuje się wprowadzić nowy przepis art. 63 ust. 14a, z którego jednoznacznie będzie wynikało, że w przypadku szkoły i placówki prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego, przedstawicielem organu prowadzącego szkołę lub placówkę może być również członek organu stanowiącego danej jednostki samorządu terytorialnego, wskazany przez ten organ stanowiący.

2) tworzenie zespołów szkół lub placówek (art. 6 pkt 2 i art. 21 projektu ustawy)

Zgodnie projektowanymi zmianami w art. 91 ustawy – Prawo oświatowe organ sprawujący nadzór pedagogiczny będzie opiniował sprawy związane z tworzeniem zespołów szkół i placówek lub włączaniem do zespołu nowych jednostek. Połączenie w zespół lub włączenie do zespołu będzie możliwe tylko w przypadku uzyskania przez jednostkę samorządu terytorialnego pozytywnej opinii kuratora oświaty (a w przypadku szkół i placówek artystycznych – pozytywnej opinii ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego). W przypadku gdy zespół będzie „mieszany”, tzn. w jego skład

będą wchodziły zarówno szkoły lub placówki ogólnodostępne, jak i szkoły lub placówki artystyczne, prowadzone przez jednostkę samorządu terytorialnego, połączenie w zespół tych szkół lub placówek lub włączenie do zespołu tych szkół lub placówek będzie możliwe pod warunkiem uzyskania pozytywnej opinii ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego uzgodnionej z kuratorem oświaty. Ww. opinie będą miały charakter wiążący. Jednocześnie zgodnie z przepisem przejściowym zawartym w art. 21 projektu ustawy w przypadku połączenia w zespół szkół lub placówek albo włączenia do zespołu innych szkół lub placówek, prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, w sprawie których organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego podjął uchwałę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zastosowanie będą miały dotychczasowe przepisy art. 91 ustawy – Prawo oświatowe.

3) wzmocnienie nadzoru nad szkołami i placówkami niepublicznymi (art. 6 pkt 3 i 4 projektu ustawy)

W projekcie ustawy wprowadza się możliwość wydania przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny osobie prowadzącej niepubliczną szkołę lub placówkę polecenia niezwłocznego umożliwienia wykonania czynności z zakresu nadzoru pedagogicznego w szkole lub placówce oraz określa się konsekwencje wynikające z braku realizacji tego polecenia. Rozwiązanie to pozwoli organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny skutecznie reagować na napotymane problemy uniemożliwiające wykonanie czynności nadzoru pedagogicznego w niepublicznej szkole lub placówce. Problemem takim jest np. brak kontaktu z dyrektorem szkoły lub placówki/osobą prowadzącą szkołę lub placówkę (często to ta sama osoba), brak odpowiedzi na pisma przesyłane do dyrektora/osoby prowadzącej, nieudostępnianie dokumentacji w trakcie wykonywania czynności nadzoru pedagogicznego w szkole. W tego typu sytuacjach kurator oświaty będzie mógł polecić osobie prowadzącej niepubliczną szkołę lub placówkę niezwłoczne umożliwienie wykonania w szkole lub placówce czynności z zakresu nadzoru pedagogicznego. Wykonywanie w szkole lub placówce czynności z zakresu nadzoru pedagogicznego powinno rozpocząć się nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania polecenia. Niezrealizowanie polecenia organu sprawującego nadzór pedagogiczny będzie skutkowało wykreśleniem z ewidencji danej szkoły lub placówki. Wykreślenie z ewidencji będzie następowało z odpowiednim zastosowaniem przepisów art. 172 ust. 4 i 5 ustawy – Prawo oświatowe. W przypadku niepublicznej szkoły artystycznej o uprawnieniach szkoły publicznej niezrealizowanie

polecenia organu sprawującego nadzór pedagogiczny będzie skutkowało cofnięciem tych uprawnień przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Jednocześnie w projekcie ustawy został uzupełniony przepis art. 169 ust. 4 ustawy – Prawo oświatowe, o kolejne (oprócz omówionego wyżej nowego przypadku niezrealizowania przez osobę prowadzącą szkołę lub placówkę polecenia organu sprawującego nadzór pedagogiczny) przypadki wykreślenia szkoły lub placówki z ewidencji z koniecznością odpowiedniego zastosowania procedury likwidacji, o której mowa w art. 172 ust. 4 i 5 ustawy – Prawo oświatowe. Konieczność zastosowania procedury likwidacji określonej w art. 172 ust. 4 i 5 ustawy – Prawo oświatowe rozszerzono o przypadek wykreślenia z ewidencji z powodu prawomocnego orzeczenie sądu zakazującego osobie fizycznej prowadzącej szkołę lub placówkę prowadzenia działalności oświatowej oraz w przypadku gdy wpis do ewidencji został dokonany z naruszeniem prawa. Proponowana zmiana pozwoli na ochronę praw ucznia do ciągłości procesu edukacji z uwagi na konieczność zastosowania w wymienionych przypadkach procedury likwidacji szkoły lub placówki z końcem roku szkolnego i po uprzednim (co najmniej na 6 miesięcy przed terminem likwidacji) poinformowaniu o tym m.in. rodziców i uczniów.

4) zapewnienie w roku szkolnym 2023/2024 odpowiednich warunków kształcenia, wychowania i opieki uczniom szkół ponadpodstawowych przez umożliwienie tworzenia dodatkowych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (art. 6 pkt 5 projektu ustawy)

W ustawie – Prawo oświatowe proponuje się wprowadzić rozwiązanie o charakterze epizodycznym, które pozwoli na zapewnienie w roku szkolnym 2023/2024 odpowiednich warunków kształcenia, wychowania i opieki uczniom szkół ponadpodstawowych. Ustawą z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 35, z późn. zm.) zniesiono obowiązek szkolny sześciolatków. Od dnia 1 września 2016 r. obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci siedmioletnie, natomiast rodzicom dzieci sześciolletnich pozostawiono prawo do decydowania, czy zapiszą do klasy I szkoły podstawowej swoje dzieci, czy też nie. Zarówno wcześniejsze obniżenie wieku szkolnego do lat 6, jaki i późniejsze jego podwyższenie do lat 7, oraz stworzenie rodzicom możliwości wyboru zapisania dziecka sześciolletniego do szkoły spowodowało, że absolwentami szkół podstawowych w roku szkolnym 2022/2023 będą uczniowie, którzy realizację obowiązku szkolnego rozpoczęli zarówno w wieku 6, jak i 7 lat.

Projektowane rozwiązania stworzą możliwości organizacyjne do zapewnienia optymalnych warunków realizacji podstaw programowych w liceum ogólnokształcącym, technikum i branżowej szkole I stopnia przez umożliwienie tworzenia czasowo działających dodatkowych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowanych organizacyjnie ww. szkołom prowadzonym przez jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowej lokalizacji, o której mowa w projektowanych przepisach, nie należy utożsamiać z inną lokalizacją prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, o której mowa w art. 39 ust. 7a ustawy – Prawo oświatowe. Możliwość tworzenia innej lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, o której mowa w art. 39 ust. 7a ustawy – Prawo oświatowe, dotyczy wszystkich typów szkół i przede wszystkim nie jest ograniczona ramami czasowymi. Natomiast utworzenie dodatkowej lokalizacji jest odpowiedzią na wyjątkową, incydentalną sytuację w roku szkolnym 2023/2024 i dotyczy jedynie liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły I stopnia. Z uwagi na epizodyczny charakter tego rozwiązania, w tym możliwość tworzenia dodatkowych lokalizacji w trakcie trwania roku szkolnego, nie będzie wymagane stosowanie przepisów art. 89 ustawy – Prawo oświatowe. Natomiast będzie wymagane zasięgnięcie opinii kuratora oświaty, na wydanie której – odpowiednio zgodnie z przepisami art. 77b ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, z późn. zm.) lub art. 89 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, z późn. zm.), kurator oświaty będzie miał 14 dni. Mając na uwadze, że w kolejnym roku szkolnym, tj. roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów szkół ponadpodstawowych będzie kształtowała się na poziomie porównywalnym z liczbą tych uczniów w roku szkolnym 2021/2022 zasadne jest wprowadzenie proponowanego rozwiązania tylko na rok szkolny 2023/2024. Jeżeli w kolejnych latach będzie potrzeba posiadania dodatkowym miejsc kształcenia uczniów szkół ponadpodstawowych, organy prowadzące te szkoły będą mogły stworzyć je w postaci innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, o których mowa w art. 39 ust. 7a ustawy – Prawo oświatowe.

Regulacje zaproponowane w art. 6 pkt 5 projektu ustawy wychodzą na przeciw postulatów jednostek samorządu terytorialnego, które zdiagnozowały potrzeby związane ze zwiększoną liczbą absolwentów szkół podstawowych w okresie ostatnich kilku tygodni i nie utworzyły innych (dodatkowych) lokalizacji prowadzenia zajęć w szkołach ponadpodstawowych na podstawie funkcjonujących już od kilku lat przepisów ogólnych ustawy – Prawo oświatowe. Rozwiązanie polegające na utworzeniu innej (dodatkowej) lokalizacji prowadzenia zajęć

dydaktycznych wychowawczych i opiekuńczych podporządkowanej szkole nie jest rozwiązaniem nowym. Jak stanowi art. 39 ust. 7a ustawy – Prawo oświatowe, w przypadku szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego tworzenie i likwidacja innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych stanowi przekształcenie szkoły, co w konsekwencji oznacza zastosowanie przepisów art. 89 tej ustawy. Zaproponowane w art. 6 pkt 5 projektu ustawy rozwiązanie znacznie skróci i maksymalnie uprości procedurę utworzenia dodatkowego miejsca nauki podporządkowanego liceum ogólnokształcącemu, technikum lub branżowej szkole I stopnia, dając tym samym szansę samorządom, które jeszcze w roku 2023 chciałyby utworzyć dodatkowe miejsce nauki, ale nie powiadomiły o swoim zamiarze kuratora oświaty i rodziców uczniów w terminie wskazanym w ustawie – Prawo oświatowe, tj. do końca lutego 2023 r.

5. Zmiany w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (art. 7 projektu ustawy)

W projekcie ustawy proponuje się zmianę w art. 3 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej, która ma charakter porządkujący i doprecyzowujący. Obecne brzmienie przepisu nie uwzględnia osób zatrudnionych na podstawie art. 15 ust. 6 ustawy – Prawo oświatowe, które są wymienione w innych przepisach ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej, np. w art. 29 ust. 3. Również w przypadku art. 29 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej właściwe jest wskazanie wszystkich osób wymienionych w art. 15 ustawy – Prawo oświatowe, bez wyłączenia osób, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy – Prawo oświatowe.

6. Zmiany w PSWiN (art. 10 projektu ustawy)

Zmiana art. 6 i 340 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742), zwanej dalej „PSWiN”, jest następstwem przyjęcia przez Radę Ministrów dokumentu strategicznego „Polityka Naukowa Państwa” w dniu 19 lipca 2022 roku. Poprzednia architektura prawna została zaprojektowana przed przyjęciem PNP i nie uwzględniała horyzontu realizacji ewaluacji polityki naukowej państwa po upływie rozsądnego okresu funkcjonowania dokumentu strategicznego to jest pięciu lat przez powołany do tego podmiot czyli Komitet Polityki Naukowej. Komitet Polityki Naukowej będzie przeprowadzał ewaluację polityki naukowej państwa co 5 lat i przedstawiał Radzie

Ministrów za pośrednictwem ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki projekt aktualizacji polityki naukowej państwa.

Zmiany w art. 29 i art. 80 PSWiN stanowią realizację wspólnych postulatów środowisk studenckich oraz Konferencji Rektorów. W projekcie przewidziano, że w składzie senatu uczelni niepublicznej, analogicznie do uczelni publicznych, mają znaleźć się przedstawiciele studentów, a w przypadku uczelni akademickich prowadzących kształcenie doktorantów, także przedstawiciele doktorantów, którzy mają prawo zabierać głos w sprawach istotnych dla uczelni omawianych na posiedzeniach senatów.

Konieczność wprowadzenia możliwości waloryzacji opłat za studia wynika z bieżącej sytuacji ekonomicznej, w szczególności z aktualnego wskaźnika inflacji, którego przy tworzeniu pierwotnych przepisów nie można było przewidzieć. Jednocześnie w projekcie, w celu przeciwdziałania nadmiernemu wzrostowi opłat, zaproponowano by podwyższenie opłat mogło mieć miejsce raz w roku akademickim i było nie większe niż wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych za rok poprzedni.

W obecnym stanie prawnym, zgodnie z art. 53 ust. 5 PSWiN, uczelnia posiadająca kategorię C albo nieposiadająca kategorii naukowej w dyscyplinie (dyscyplinie wiodącej), do której jest przyporządkowany kierunek studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela, w celu uzyskania pozwolenia na utworzenie tych studiów musi zawrzeć porozumienie z uczelnią posiadającą kategorię naukową A+, A albo B+ w tej dyscyplinie. Podkreślić należy, że uczelnia z ww. kategorią naukową może zawrzeć w danej dyscyplinie takie porozumienie tylko z jedną uczelnią. Jednocześnie z wymogu zawarcia porozumienia są zwolnione uczelnie zawodowe, które spełnią łącznie warunki, o których mowa w art. 16 ust. 1a ustawy, tożsame z warunkami dla zmiany nazwy uczelni na nazwę „akademia nauk stosowanych”.

W związku z tym liczba uczelni akademickich posiadających kategorię C albo nieposiadających kategorii naukowej w dyscyplinie (dyscyplinie wiodącej), do której jest przyporządkowany kierunek studiów, mogących kształcić przyszłych nauczycieli pozostaje zależna od liczby uczelni, które posiadają kategorię co najmniej B+ w tej dyscyplinie, i które zawrą z tymi uczelniami wymagane porozumienia.

Głównym celem proponowanych zmian jest umożliwienie uzyskania pozwolenia na utworzenie studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela bez potrzeby zawierania porozumienia przez uczelnię (akademicką i zawodową) posiadającą kat. C albo nieposiadającą kategorii w dyscyplinie (dyscyplinie wiodącej), do której jest przyporządkowany kierunek tych studiów, a także umożliwienie kontynuacji studiów

przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela bez porozumienia, w tym przez uczelnie zawodowe bez konieczności spełniania warunków, o których mowa w art. 16 ust. 1a ustawy. Ponadto nie będzie wymagane uzyskanie pozwolenia na utworzenie przez uczelnię studiów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela na kierunku przyporządkowanym do dyscypliny (dyscypliny wiodącej) zawierającej się w dziedzinie, którą Polska Komisja Akredytacyjna, wydając pozytywną ocenę kompleksową, wskazała jako dziedzinę, w której jakość kształcenia jest szczególnie wysoka.

Zmiana art. 53 ust. 6 ma na celu umożliwienie ubiegania się o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunkach lekarskim lub lekarsko-dentystycznym przez uczelnie, które nie spełniały warunków poddania się ewaluacji jakości działalności naukowej, tj. nie zatrudniały co najmniej 12 nauczycieli akademickich prowadzących działalność naukową w dyscyplinie nauki medyczne lub dyscyplinie nauki o zdrowiu, a jednocześnie prowadzą co najmniej jeden kierunek przygotowujący do wykonywania zawodu medycznego innego niż zawód lekarza lub lekarza-dentysty (pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, farmaceuty, fizjoterapeuty, ratownika medycznego). Uczelnie takie, aby złożyć wniosek o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunku lekarskim na podstawie obowiązujących przepisów, musiałyby oczekiwać 4 lata, tj. do wyników kolejnej ewaluacji jakości działalności naukowej. W ocenie projektodawców uczelnie takie, w przypadku uzyskania zgody na utworzenie kierunku, dają rękojmię prawidłowego kształcenia z uwagi na zatrudnianie kadry nauczycieli akademickich oraz wcześniejsze doświadczenie w prowadzeniu kierunku przygotowującego do wykonywania zawodu medycznego.

Ponadto, o pozwolenie na utworzenie studiów na kierunkach lekarskim lub lekarsko-dentystycznym będą mogły się ubiegać uczelnie akademickie, które na dzień złożenia wniosku posiadają kategorię naukową A+ albo A w co najmniej 3 dyscyplinach.

Każda uczelnia ubiegająca się o zgodę na prowadzenie kierunku lekarskiego (lekarsko-dentystycznego) będzie musiała złożyć wniosek, spełnić wszystkie wymagania określone przepisami prawa. Każdy wniosek jest opiniowany przez Polską Komisję Akredytacyjną, a także Ministra Zdrowia.

Zmiany w art. 60 PSWiN dotyczą zakresu umowy w sprawie współpracy przy prowadzeniu studiów wspólnych. Dotychczas w umowie takiej w szczególności niezbędne było wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za wprowadzanie danych do Zintegrowanego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, i uprawnionego do otrzymania środków finansowych na kształcenie studentów na studiach stacjonarnych prowadzonych wspólnie. W nowelizacji przepisu proponuje się doprecyzowanie, zgodnie z

którym z treści umowy będzie wynikać właściwość stron umowy w sprawach przeprowadzania rekrutacji na studia wspólne, wprowadzania danych do Systemu POL-on, otrzymywania środków finansowych na kształcenie studentów na studiach stacjonarnych oraz wydawania dyplomów. Należy wyjaśnić, że w świetle PSWiN i zadań przypisanych do uczelni postanowienia umowy nie mogą delegować realizacji obowiązków uczelni określonych w ustawie na inny podmiot, w tym zagraniczną uczelnię, ani też uchylać czy modyfikować tych obowiązków, chyba że sama ustawa to przewiduje.

Projekt przewiduje dodanie w PSWiN art. 60a regulującego nową kategorię studiów wspólnych pn. studia wspólne interdyscyplinarne. Studia te, analogicznie do studiów wspólnych, o których mowa w art. 60 PSWiN, będą prowadzone na określonym kierunku, na podstawie jednego wspólnie uzgodnionego przez uczelnie prowadzące programu studiów. Ta kategoria studiów będzie mogła być tworzona przez uczelnie akademickie, które posiadają co najmniej kategorię B+ w jednej z dyscyplin, do których przyporządkowany będzie ten kierunek studiów. Warunkiem dla utworzenia i możliwości prowadzenia tych studiów będzie przypisanie co najmniej 20% efektów uczenia się do dyscypliny, w której uczelnia posiada co najmniej kategorię B+ i która będzie jedną z dyscyplin, do których przypisany będzie kierunek studiów. Głównym celem powyższej zmiany jest stworzenie możliwości prowadzenia przez najlepsze uczelnie nowych, unikatowych kierunków studiów na wspólnym gruncie różnych dyscyplin, zgodnie z duchem interdyscyplinarności i komplementarności.

Obecnie kryterium dochodu warunkujące ubieganie się o stypendium socjalne przez studenta, określone w art. 87 ust. 2 PSWiN, ustalane jest na podstawie sumy kwot określonych w art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. kwoty kryterium dochodowego do zasiłku rodzinnego oraz wysokości zasiłku rodzinnego na dziecko w wieku powyżej 18. roku życia do ukończenia 24. roku życia). Kwoty te podlegają weryfikacji co 3 lata. Kryterium dochodowe do stypendium socjalnego odnoszące się do minimalnego wynagrodzenia za pracę, którego wysokość podlega corocznej weryfikacji, będzie w większym stopniu uwzględniało warunki materialne rodzin w kontekście sytuacji społeczno-ekonomicznej kraju. Dzięki projektowanej zmianie zwiększy się dostępność stypendium socjalnego, w tym dla studentów z rodzin osiągających dochody z pracy na poziomie minimalnego wynagrodzenia. Kolejna grupa zmian proponowanych w PSWiN wynika ze zgłaszanych przez środowisko akademickie licznych wątpliwości i zapytań oraz konieczności doprecyzowania przepisów dotyczących:

- 1) pobierania opłat za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia naukowego doktora i stopnia doktora w zakresie sztuki, zwanych dalej „stopniem doktora”, od osób, które ukończyły kształcenie w szkole doktorskiej;
- 2) przedkładania opinii promotora lub promotorów do rozprawy doktorskiej składanej przez doktorantów, w związku z zakończeniem kształcenia w szkole doktorskiej.

W kontekście opłat za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora od osób, które ukończyły kształcenie w szkole doktorskiej, art. 182 ust. 4 PSWiN przewiduje, że opłaty [za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora] nie pobiera się w uczelni, instytucie naukowym Polskiej Akademii Nauk, instytucie badawczym, międzynarodowym instytucie naukowym utworzonym na podstawie odrębnej ustawy działającym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej od osoby ubiegającej się o stopień doktora, która ukończyła kształcenie w szkole doktorskiej. „Stylizacja komentowanej normy wskazuje, że opłaty, o której mowa, *lege non distigente* nie pobiera się w żadnej uczelni, instytucie PAN, instytucie badawczym, instytucie międzynarodowym, a nie tylko w podmiocie prowadzącym szkołę doktorską, w której kształcił się doktorant” (w: A. Jakubowski (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, Warszawa 2023). „Absolwent szkoły doktorskiej korzysta z prawa do bezpłatnego postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w każdym (jakimkolwiek) wybranym przez siebie podmiocie doktoryzującym, nie zaś tylko w tym, w którym ukończył kształcenie w szkole doktorskiej. Wybór podmiotu doktoryzującego należy w całości do osoby ubiegającej się o stopień” (w: Ł. Kierznowski, Stopnie naukowe i stopnie w zakresie sztuki. Komentarz, Warszawa 2021).

Zmiana brzmienia art. 182 ust. 4 PSWiN ma na celu doprecyzowanie aktualnie obowiązującego przepisu przez jednoznaczne wskazanie, iż osoba, która ukończyła kształcenie w szkole doktorskiej, nie będzie ponosiła kosztów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora wyłącznie wówczas, kiedy podmiot doktoryzujący będzie tożsamy z podmiotem, w którym ukończyła ona ww. kształcenie.

Wprawdzie – w odróżnieniu od poprzedniej (wygaszanej) formuły studiów doktoranckich i przewodu doktorskiego – kształcenie w szkole doktorskiej i przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora nie stanowią procesów równoległych – lecz następujące po sobie, nie ulega jednak wątpliwości, że postępowanie awansowe doktoranta powinno być immanentnie związane z procesem kształcenia w danej szkole doktorskiej. W ramach tego kształcenia jest bowiem przygotowywana rozprawa doktorska, której przedłożenie – wraz z pozytywną opinią promotora (albo promotorów) wyznaczonego w

ramach szkoły doktorskiej – stanowi warunek *sine qua non* wszczęcia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. Racjonalne i naturalne jest zatem przyjęcie, że to właśnie podmiot doktoryzujący prowadzący szkołę doktorską powinien – co do zasady – przeprowadzić postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora osoby, która ukończyła w tym podmiocie proces kształcenia. W konsekwencji podmiot ten powinien również ponieść koszt tego postępowania. Powyższe stanowisko wzmacnia dodatkowo fakt, że podmioty prowadzące szkoły doktorskie otrzymują odrębne środki finansowe na kształcenie doktorantów z budżetu państwa (art. 366 ust. 1 pkt 1, 3 i 5 w związku z art. 365 pkt 2 lit. c PSWiN). Natomiast ewentualny wybór przez osobę, która ukończyła kształcenie w szkole doktorskiej prowadzonej przez dany podmiot, innego podmiotu doktoryzującego będzie skutkował koniecznością poniesienia przez nią kosztów postępowania awansowego – z zastrzeżeniem art. 182 ust. 5 PSWiN, zgodnie z którym w uzasadnionych przypadkach może nastąpić zwolnienie z opłaty za przeprowadzenie postępowania w całości lub w części.

Przepis art. 182 ust. 4 PSWiN w zaproponowanym brzmieniu wskazuje również, iż możliwość bezpłatnego przeprowadzenia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora dotyczy wyłącznie rozprawy doktorskiej przygotowanej i złożonej w ramach kształcenia w szkole doktorskiej. Doprecyzowanie regulacji pozwoli uniknąć sytuacji, w której osoba, która ukończyła kształcenie w szkole doktorskiej i uzyskała stopień doktora w tym podmiocie, będzie ubiegała się w nim (w trybie eksternistycznym) ponownie o nadanie tego stopnia (np. w innej dyscyplinie naukowej albo artystycznej), wnioskując o zwolnienie z kosztów postępowania awansowego w związku z zakończeniem w przeszłości kształcenia w szkole doktorskiej.

W środowisku naukowym pojawiają się ostatnio liczne wątpliwości odnośnie do kosztów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. Chodzi m.in. o sytuacje, gdy uczestnik szkoły doktorskiej, który zakończył kształcenie w szkole prowadzonej przez podmiot X, złożył wniosek o przeprowadzenie tego postępowania w podmiocie Y. Pytania i wątpliwości dotyczące tego, która strona odpowiada wówczas za koszty postępowania awansowego, są zgłaszane także przez środowisko doktorantów. Problem jest istotny i nie ma innej możliwości jego rozwiązania niż przez doprecyzowanie przepisów. Jednocześnie nie zamyka to możliwości przeprowadzenia w uzasadnionych przypadkach postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w innym podmiocie.

Zgodnie z art. 182 ust. 3 PSWiN wysokość opłaty za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora nie może przekraczać jego kosztów, uwzględniających

w szczególności koszty wynagrodzeń promotora lub promotorów, promotora pomocniczego i recenzentów. Zgodnie z art. 184 ust. 2 i ust. 3 pkt 1 PSWiN wynagrodzenie promotora wynosi 83%, promotora pomocniczego – 50%, a recenzenta – 27% wynagrodzenia zasadniczego profesora w uczelni publicznej (aktualnie 7 210,00 zł). Oznacza to, że promotor pobiera wynagrodzenie w wysokości 5 984,3 zł, promotor pomocniczy – 3 605 zł, zaś recenzent – 1 946,7 zł.

Należy wyraźnie podkreślić, że nie jest możliwe precyzyjne określenie górnej czy też jednolitej wysokości kosztów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. Wynagrodzenie wypłaca się promotorowi po zakończeniu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora, w wyniku którego został on nadany (art. 184 ust. 2 zdanie drugie PSWiN). Przepisy PSWiN nie określają maksymalnej liczby promotorów powoływanych w tym postępowaniu, w przeciwieństwie do liczby recenzentów, których wyznacza się trzech (art. 190 ust. 2 PSWiN). Przede wszystkim zaś użyty przez ustawodawcę w art. 182 ust. 3 zwrot „w szczególności” oznacza, że koszty wynagrodzeń promotora lub promotorów i recenzentów są podstawowymi, ale nie jedynymi kosztami tego postępowania. Do jego kosztów podmioty doktoryzujące mogą zaliczyć także m.in. koszty zorganizowania obrony rozprawy doktorskiej, w tym koszty podróży i zakwaterowania osób biorących udział w tych czynnościach (np. recenzentów). Powyższe koszty pośrednie (administracyjne) mogą stanowić część kosztów postępowania i w konsekwencji wpływać na wysokość opłaty, z zastrzeżeniem jednak, że będą faktycznie poniesione przez podmiot i możliwe do udokumentowania oraz wynikające z danego postępowania, a nie np. będą stanowiły ogólnych kosztów funkcjonowania podmiotu. Analiza stron internetowych podmiotów doktoryzujących pozwala stwierdzić, że koszt postępowania w sprawie nadania stopnia doktora jest szacowany między 10 000 zł a 15 000 zł.

Druga z zaproponowanych zmian dotyczy doprecyzowania kwestii związanych z zakończeniem kształcenia w szkole doktorskiej. Zgodnie z przepisami PSWiN kształcenie w szkole doktorskiej przygotowuje do uzyskania stopnia doktora. Kształcenie to jest prowadzone na podstawie programu kształcenia oraz indywidualnego planu badawczego. W indywidualnym planie badawczym doktorant, w uzgodnieniu z promotorem lub promotorami, określa m.in. harmonogram przygotowania rozprawy doktorskiej. Kształcenie w szkole doktorskiej kończy się złożeniem rozprawy doktorskiej.

W zakresie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora PSWiN określa, że wszczyła się je na wniosek osoby spełniającej wymagania, a do wniosku dołącza się rozprawę doktorską wraz z pozytywną opinią promotora lub promotorów.

Przepisy PSWiN nie zawierają regulacji odnoszących się do kwestii opinii promotora (promotorów) do rozprawy doktorskiej przygotowywanej przez doktoranta w ramach kształcenia w szkole doktorskiej, a także nie odnoszą się do kwestii „tożsamości” rozprawy doktorskiej składanej przez doktoranta w ramach kształcenia w szkole doktorskiej oraz przy wszczęciu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora. Środowisko naukowe wskazuje na wynikające z obecnego brzmienia przepisów PSWiN wątpliwości dotyczące tego, czy rozprawa doktorska złożona wraz z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora przez osobę, która ukończyła kształcenie w szkole doktorskiej, może nie być tożsama ze złożoną przez tę osobę w ramach kształcenia w szkole doktorskiej (na zakończenie procesu kształcenia). Wątpliwości te dotyczą możliwości dokonania w rozprawie doktorskiej modyfikacji w okresie od momentu zakończenia kształcenia w szkole doktorskiej do momentu złożenia tej rozprawy w związku z wszczęciem postępowania w sprawie nadania stopnia doktora i należy je rozpatrywać w kontekście przepisu art. 182 ust. 4 PSWiN.

W celu usunięcia powyższych wątpliwości proponuje się wprowadzenie jednoznacznego obowiązku dołączenia do rozprawy doktorskiej składanej na zakończenie kształcenia w szkole doktorskiej pozytywnej opinii promotora lub promotorów (zmiana art. 204 ust. 1 PSWiN).

Dzięki powyższej zmianie osoba, która przygotowała rozprawę doktorską w trybie kształcenia doktorantów, wszczynając postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora i chcąc uniknąć kosztów tego postępowania na podstawie art. 182 ust. 4 PSWiN, będzie zobowiązana dołączyć do wniosku rozprawę doktorską złożoną w ramach kształcenia w szkole doktorskiej wraz z pozytywną opinią promotora (promotorów) do tej rozprawy.

Jednocześnie – w celu wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości – należy podkreślić, że zmiany dotyczą przypadków przygotowywania przez osobę danej rozprawy doktorskiej w ramach danego kształcenia w szkole doktorskiej. Zakłada się, że w takiej sytuacji zarówno rozprawa doktorska, jak i opinia promotora (promotorów) składane wraz z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora powinny być tożsame z tymi złożonymi w ramach ukończenia kształcenia w szkole doktorskiej. Możliwe będą natomiast sytuacje odmienne, polegające na tym, że osoba po ukończeniu kształcenia w szkole doktorskiej nie zdecyduje się wszcząć postępowania w sprawie nadania stopnia doktora na

podstawie przygotowanej rozprawy doktorskiej. Zdecyduje się natomiast rozbudować lub zmodyfikować rozprawę albo podjąć inny temat badawczy, który będzie rozwijała w ramach nowej rozprawy doktorskiej przygotowywanej w trybie eksternistycznym. Osoba ta będzie osobą, która ukończyła kształcenie w szkole doktorskiej, jednakże ta rozprawa doktorska nie będzie już tożsama z rozprawą, którą przygotowała wcześniej w ramach kształcenia w szkole doktorskiej i do której otrzymała opinię promotora, i będzie wobec tego uznana za przygotowaną w trybie eksternistycznym. I w związku z tym opinia promotora (promotorów) także nie będzie tożsama z tą, która dołączona została do wcześniejszej rozprawy doktorskiej, przygotowanej w ramach kształcenia w szkole doktorskiej. Możliwa będzie również sytuacja taka, że osoba – po ukończeniu kształcenia w szkole doktorskiej – nie zdecyduje się wszcząć postępowania w sprawie nadania stopnia doktora na podstawie przygotowanej rozprawy doktorskiej. Zdecyduje się natomiast podjąć kolejne kształcenie w szkole doktorskiej, w ramach którego podejmie inny temat badawczy, który będzie rozwijała w ramach innej rozprawy doktorskiej. Także w tym przypadku rozprawa doktorska i opinia promotora (promotorów) nie będą tożsame z tymi, które powstały w ramach wcześniejszego procesu kształcenia.

Należy również wskazać, że szczegółowo procedurę składania rozprawy doktorskiej z opinią promotora (promotorów) określa podmiot prowadzący szkołę doktorską w regulaminie szkoły doktorskiej – stosownie do regulacji art. 205 ust. 1 PSWiN.

Proponowana zmiana przepisów wymaga od ustawodawcy zabezpieczenia praw osób, które ukończyły kształcenie w szkole doktorskiej i są w trakcie postępowania o nadanie stopnia doktora. W związku z tym w art. 22 projektowanej ustawy wskazano, że osoby, które wszczęły postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora po ukończeniu kształcenia w szkole doktorskiej i nie uzyskały tego stopnia do dnia wejścia w życie projektowanych przepisów, będą zwolnione z opłat za przeprowadzenie tego postępowania na zasadach dotychczasowych.

Zmiana art. 130 PSWiN rozszerza katalog aktywności uprawniających do płatnego urlopu, w celu przeprowadzenia kwerendy, odbycia wizyty studyjnej oraz realizacji innego rodzaju działalności naukowej. Nowelizacja art. 131 PSWiN ma na celu wydłużenie z jednego roku do trzech lat łącznego wymiaru urlopu dla poratowania zdrowia, przysługującego nauczycielowi akademickiemu w okresie całego zatrudnienia.

Zmiana art. 359 i art. 360 PSWiN umożliwi ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki przyznanie stypendium ministra za znaczące osiągnięcia

naukowe lub artystyczne oraz stypendium ministra dla wybitnych młodych naukowców z własnej inicjatywy. Obecnie nie jest to możliwe, bo jakkolwiek są to stypendia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, to minister może je przyznać jedynie na wniosek skierowany przez kierującego daną jednostką.

7. Zmiany w ustawie z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz (art. 11 projektu ustawy)

Zmiany zaproponowane w art. 11 pkt 1 i 2 projektu ustawy (w zakresie art. 14 ust. 3 i art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz) dotyczą terminów składania poszczególnych dokumentów przez podmioty działające w ramach Sieci w celu zatwierdzenia przez organy nadzorujące te podmioty. Biorąc pod uwagę strukturę Sieci składającej się z Centrum Łukasiewicz i instytutów Sieci oraz wynikający z tej struktury fakt, że dokumenty dotyczące działalności Sieci są tworzone w oparciu o dokumenty dotyczące działalności podmiotów, które wchodzi w jej skład, terminy przedkładania do zatwierdzenia poszczególnych dokumentów, określone aktualnie w ustawie z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz, są trudne do dochowania. Proponuje się w związku z tym wydłużenie poszczególnych terminów przy zachowaniu ciągłości procesu sprawozdawczego w obrębie Sieci.

Przepisy ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz w obecnym brzmieniu pomijają wpływ treści sprawozdania finansowego instytutu Sieci na jego sprawozdanie z działalności. Dotrzymanie aktualnie przewidzianego w art. 24 ust. 3 pkt 2 lit. c ustawy terminu na przedstawienie do zatwierdzenia przez Prezesa Centrum Łukasiewicz rocznego sprawozdania z działalności instytutu Sieci (tj. do dnia 28 lutego każdego roku) jest trudne, mając na uwadze, że sprawozdanie to zawiera niektóre dane z rocznego sprawozdania finansowego instytutu Sieci. Obecnie sprawozdanie z działalności instytut Sieci składa wcześniej niż sprawozdanie finansowe. W konsekwencji proponowanej zmiany sprawozdania te będą składane jednocześnie – do dnia 31 marca, a więc instytut Sieci sporządzając je, będzie uwzględniał te same dane finansowe.

Z kolei sporządzane przez Prezesa Centrum Łukasiewicz sprawozdanie z działalności Sieci powinno uwzględniać informacje wynikające z przedłożonych mu do zatwierdzenia sprawozdań z działalności instytutów Sieci. Z tego względu konieczne jest także przesunięcie terminu na przedłożenie do zatwierdzenia Radzie Centrum Łukasiewicz sprawozdania z działalności Sieci. Nie bez znaczenia jest również i to, że w sprawozdaniach z działalności

instytutów Sieci mogą się pojawiać niejasności, błędy lub braki, co wymaga złożenia dodatkowych wyjaśnień lub poprawy sprawozdania, stąd też proponuje się wydłużenie terminu sporządzenia przez Prezesa Centrum Łukasiewicz sprawozdania z działalności Sieci do dnia 30 kwietnia. W dalszej kolejności, w miesiącu maju Rada Centrum Łukasiewicz będzie podejmowała decyzję o zatwierdzeniu sprawozdania z działalności Centrum Łukasiewicz i sprawozdania z działalności Sieci, tak aby do dnia 31 maja sprawozdanie z działalności Centrum Łukasiewicz mogło zostać dołączone do przekazanego ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego i nauki w terminie do dnia 31 marca rocznego sprawozdania finansowego Centrum Łukasiewicz. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki otrzyma więc sprawozdanie z działalności Centrum Łukasiewicz miesiąc przed upływem terminu do zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Centrum Łukasiewicz, wynikającego z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, z późn. zm.) i będzie mógł dokonać zatwierdzenia sprawozdania finansowego na podstawie obu tych dokumentów.

Natomiast zmiana zaproponowana w art. 11 pkt 3 projektu ustawy (polegająca na dodaniu w art. 68 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz ust. 4a i 4b) ma na celu wprowadzenie *lex specialis* względem art. 152 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, zgodnie z którym zatwierdzenie przez dysponenta środków rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym, przedstawionego przez obowiązującą do tego jednostkę, powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia jego przedstawienia. Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia z prowadzenia przez Prezesa Centrum Łukasiewicz procesu oceny raportów z wykorzystania dotacji celowych przyznawanych instytutom Sieci na realizację projektów badawczych i związanych z nimi inwestycji, uznano, że zapewnienie 90-dniowego terminu na zatwierdzenie rozliczenia tych dotacji jest niezbędne do przeprowadzenia pełnej, merytorycznej oceny raportów stanowiących podstawę tego rozliczenia. W praktyce okazało się bowiem, że raporty te niejednokrotnie zawierają błędy albo innego rodzaju nieścisłości, które wymagają poprawy lub wyjaśnienia, a dochowanie w takim przypadku terminu wynikającego z art. 152 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych nie jest możliwe.

8. Zmiana w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (art. 12 projektu ustawy):

W ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa proponuje się wprowadzić regulację mającą na celu przedłużenie obowiązywania przepisów dotyczących ustalania wysokości dotacji dla publicznych szkół, w których realizuje się obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, w latach 2024 i 2025. W związku z tym, w art. 50c proponuje się dodanie ust. 6–9, które umożliwią kontynuację stosowania rozwiązań funkcjonujących w 2023 r. na podstawie art. 50c ust. 4 i 5 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.). Zaproponowane w art. 12 regulacje dotyczą ustalania wskaźnika zwiększającego niezbędnego do prawidłowego ustalenia kwoty dotacji dla szkół publicznych prowadzonych przez osoby fizyczne lub osoby prawne niebędące jednostkami samorządu terytorialnego w latach 2024 i 2025. Regulacje te są analogiczne do regulacji dotyczących ustalania wskaźnika zwiększającego w 2023 r. (różnice między 2023 r. a 2024 r. i 2025 r. wynikają z techniki ustalania liczby uczniów niezbędnej do wyznaczenia wartości wskaźnika zwiększającego). Ponadto konieczność uregulowania ustalania wskaźnika zwieszającego dla 2025 r. wynika z faktu, że dane, na podstawie których ustala się wskaźnik dla 2025 r. pochodzą z 2024 r., a więc z roku, w którym samorządy nadal będą wspierane z Funduszu Pomocy.

9. Zmiany w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw:

1) rozwiązania o charakterze przejściowym w zakresie dokonywania oceny pracy nauczycieli (art. 13 pkt 1 projektu ustawy)

W art. 8 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw proponuje się dodanie nowych rozwiązań o charakterze przejściowym. W art. 8 ust. 3 ww. ustawy został uregulowany okres, za jaki jest dokonywana ocena pracy nauczycieli mianowanych ubiegających się o stopień nauczyciela dyplomowanego, którzy przed dniem 1 września 2022 r. w ciągu ostatnich 3 lat przed dokonaniem oceny pracy zmienili miejsce zatrudnienia. Ponieważ w przypadku tej grupy nauczycieli nie będzie możliwe wsteczne dokonanie oceny pracy w poprzednich miejscach zatrudnienia i uwzględnianie tej oceny w ocenie pracy, o której mowa w art. 6a ust. 1dd ustawy – Karta Nauczyciela, proponuje się, aby ocena pracy mogła być dokonana za okres krótszy niż 3 lata pracy przed dokonaniem tej oceny, jednak nie krótszy niż 9 miesięcy. W ocenie tej nie będzie uwzględniana ocena pracy z poprzedniego miejsca zatrudnienia, w

którym nauczyciel zakończył pracę przed dniem 1 września 2022 r., chyba że nauczyciel wystąpi do dyrektora szkoły z wnioskiem o uwzględnienie tej oceny.

2) rozwiązania o charakterze przejściowym dotyczące skrócenia stażu na stopień nauczyciela mianowanego dla nauczycieli posiadających co najmniej dziesięcioletni okres pracy w szkole (art. 13 pkt 2 i 3 projektu ustawy)

Ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw liczba stopni awansu zawodowego została zmniejszona do dwóch (stopień nauczyciela mianowanego i stopień nauczyciela dyplomowanego). Do czasu uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego nauczyciel jest nauczycielem początkującym. Ponadto skrócono o dwa lata okres, po którym nauczyciel może uzyskać stopień nauczyciela mianowanego. W związku z likwidacją stopnia nauczyciela kontraktowego w ww. ustawie zostały wprowadzone przepisy przejściowe dla nauczycieli, którzy uzyskali już ten stopień. Zgodnie z przepisami przejściowymi zawartymi w art. 10 ust. 1 i 2 ww. ustawy nauczyciele, którzy do dnia 31 sierpnia 2022 r. uzyskali stopień nauczyciela kontraktowego, lecz do tego dnia nie uzyskali stopnia nauczyciela mianowanego, stopień nauczyciela mianowanego uzyskują według przepisów dotychczasowych, z tym że jeżeli przed dniem 1 września 2021 r. nie rozpoczęli oni stażu na stopień nauczyciela mianowanego, wymiar stażu na stopień nauczyciela mianowanego, o którym mowa w art. 9c ust. 1 pkt 2, art. 9c ust. 2 i art. 9d ust. 9 ustawy – Karta Nauczyciela, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 września 2022 r., skraca się o rok. W przypadku zatem odbywania przez nauczyciela stażu w podstawowym wymiarze, staż ten po skróceniu będzie trwał rok i 9 miesięcy.

Mając na uwadze zmiany wprowadzone w ustawie – Karta Nauczyciela w zakresie ubiegania się o stopień nauczyciela mianowanego proponuje się, aby nauczyciele, którzy przed dniem 1 września 2022 r. uzyskali stopień nauczyciela kontraktowego i którzy posiadają co najmniej dziesięcioletni okres pracy w szkole, lecz przed dniem 1 września 2022 r. nie rozpoczęli stażu na stopień nauczyciela mianowanego, mogli odbyć ten staż w wymiarze 9 miesięcy. Nauczyciele ci będą sami podejmowali decyzję, czy chcą odbyć staż w wymiarze skróconym do 9 miesięcy, czy tak jak pozostali nauczyciele w wymiarze rok i 9 miesięcy.

3) uzupełnienie rozwiązań o charakterze przejściowym w zakresie ubiegania się o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego (art. 13 pkt 4 projektu ustawy)

Projekt ustawy przewiduje uzupełnienie przepisów przejściowych w zakresie awansu zawodowego nauczycieli wprowadzonych ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela oraz niektórych innych ustaw. Nauczyciele mianowani, którzy przed odpowiednio:

- 1) zatrudnieniem na stanowisku nauczyciela w publicznej placówce doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym, publicznej placówce doskonalenia nauczycieli szkół artystycznych, publicznej placówce doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych, lub publicznej placówce doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych o zasięgu ogólnokrajowym, o których mowa odpowiednio w art. 8 ust. 5 pkt 1 lit. b, ust. 6, ust. 7 pkt 2 i ust. 14 ustawy – Prawo oświatowe, lub
  - 2) skierowaniem przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do pracy w szkołach europejskich, lub
  - 3) zatrudnieniem na stanowisku, na którym są wymagane kwalifikacje pedagogiczne, lub
  - 4) urlopowaniem lub zwolnieniem z obowiązku świadczenia pracy
- pracowali w szkole na stanowisku nauczyciela w okresie ostatnich 3 lat przed złożeniem wniosku o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego na stopień nauczyciela dyplomowanego, lecz pracę tę zakończyli przed dniem 1 września 2022 r., mogą nie mieć możliwości spełnienia warunku, o którym mowa w art. 9b ust. 1c ustawy – Karta Nauczyciela. W związku z powyższym proponuje się, aby do dnia 31 sierpnia 2025 r. warunek ten nie był stosowany w odniesieniu do ww. nauczycieli.

10. Zmiana w ustawie z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego (art. 14 projektu ustawy)

W projekcie ustawy proponuje się zmianę ustawy z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego polegającą na umożliwieniu tworzenia przez Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego, zwany dalej „Instytutem”, w celu realizacji zadań, o których mowa w art. 3 ust. 2 tej ustawy, podmiotów zależnych będących jednostkami organizacyjnymi mającymi siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „podmiotami zależnymi”. Utworzenie podmiotu zależnego będzie odbywało się za zgodą ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania udzieloną na wniosek Dyrektora Instytutu, po uprzednim poinformowaniu ministra właściwego do spraw zagranicznych.

Podmioty zależne będą działały w formie prawnej i organizacyjnej zależnej od miejsca ich utworzenia, w tym w formie spółki kapitałowej. We wniosku o wyrażenie zgody Dyrektor Instytutu wskaże zamierzony termin utworzenia podmiotu zależnego i proponowaną siedzibę oraz zawrze informacje o jego zamierzonej formie prawnej i organizacyjnej oraz uzasadnienie.

Stanowisko kierownika podmiotu zależnego będzie obsadzał Dyrektor Instytutu w formie zgodnej ze statusem prawnym podmiotu zależnego. Instytut będzie mógł wyposażyć podmiot zależny ze swojego mienia w środki niezbędne do prowadzenia działalności.

Finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań Instytutu w części realizowanej przez podmioty zależne będzie mogło następować ze środków, o których mowa w art. 17 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego.

Projektowane regulacje zostały opracowane w sposób analogiczny do obowiązujących na gruncie ustawy z dnia 9 listopada 2017 r. o Instytucie Solidarności i Męstwa imienia Witolda Pileckiego (Dz. U. z 2022 r. poz. 475).

Celem projektowanych rozwiązań jest umożliwienie realizacji strategii międzynarodowej państwa zapewnienie utrzymania rozwoju języka polskiego, budowanie tożsamości oraz utrzymywanie więzi z Polską, co znacząco wpłynie na wzmocnienie pozycji Rzeczypospolitej Polskiej w środowisku międzynarodowym. Jednym z rodzajów wsparcia dla Polonii i Polaków za granicą jest wsparcie przedsięwzięć ukierunkowanych na rzecz wspierania rozwoju języka polskiego za granicą poprzez nieodpłatne użyczenie nieruchomości Instytutu przeznaczonych na realizację zadań Instytutu. Powyższe uzasadnia zmianę w zakresie nabywania przez Instytut nieruchomości, które będą przeznaczone na realizację zadań Instytutu, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego.

Wzrost liczby obywateli polskich przebywających za granicą przekłada się na zwiększające się zapotrzebowanie na różnego rodzaju usługi świadczone na rzecz tych osób przez organy administracji państwowej. Pierwszym kontaktem osoby przebywającej za granicą są urzędnicy konsularni, a następnie organizacje polonijne, które wykonują na rzecz obywateli polskich wiele czynności i funkcji, począwszy od udzielania informacji na temat obowiązującego prawa, przez pośredniczenie w załatwianiu spraw przed organami krajowymi i wreszcie – na prowadzeniu wszelkiego rodzaju utrzymaniu, nauce oraz rozwoju kultury języka polskiego poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

We współczesnym świecie wizerunek państw może wpływać pozytywnie lub negatywnie na realizację celów międzynarodowych w różnych dziedzinach. Zatem budowanie wizerunku Polski należy traktować jako jedno z ważnych zadań polityki zagranicznej, wywierające realny wpływ na otoczenie międzynarodowe Rzeczypospolitej oraz na jej międzynarodową pozycję gospodarczą i polityczną. Polska, kraj o ponadtysiącletniej historii, z sukcesem realizujący program modernizacji, będący aktywnym członkiem Unii Europejskiej i NATO, ma wielki, pozytywny potencjał wizerunkowy. Jego wykorzystanie w polityce zagranicznej będzie zależało od wypracowania ambitnego, ale i realnego planu promocji, zapewnienia niezbędnych narzędzi i wreszcie konsekwentnej realizacji. Propozycja umożliwiająca powoływanie podmiotów zależnych, pozwoli Instytutowi na ich tworzenie pod rygorem prawa kraju, w którym zostanie utworzony, na której brak wielokrotnie wskazywały instytucje i organizacje polonijne.

W projekcie ustawy proponuje się również wprowadzenie kadencyjności funkcji Dyrektora Instytutu i Zastępcy Dyrektora z uwagi na konieczność prowadzenia sprawnego i efektywnego rozwoju Instytutu poprzez zapewnienie ciągłości prowadzonych procesów służących kultywowaniu polskiej tradycji i wartości języka polskiego, jako języka ojczystego oraz budowaniu, podtrzymywaniu i rozwojowi więzi z Polską w celu mobilizacji potencjału intelektualnego, kulturalnego, ekonomicznego i politycznego Polonii i Polaków.

Przewidziane w projekcie ustawy zmiany umożliwią również składanie wniosków o przyznanie stypendiów zarówno osobom fizycznym, jak i podmiotom uprawnionym, o których mowa w art. 24 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego. Powyższe pozwoli na objęcie wsparcie w formie stypendium większej liczby stypendystów, zaangażowanych na rzecz podtrzymywania polskiej tożsamości narodowej i więzi z ojczyzną oraz osób zaangażowanych na rzecz nauki języka polskiego.

W projekcie ustawy proponuje się również, aby wynagrodzenie członków komisji konkursowej i komisji ekspertów, o których mowa w art. 24 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego, nie przekraczało przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Powyższe rozwiązanie pozwoli zapewnić Instytutowi konkurencyjność wyboru ekspertów posiadających doświadczenie i wiedzę w określonym zakresie.

Projekt ustawy, określając zakres podmiotowy udzielenia wsparcia, o którym mowa w art. 23 ust. 1 nie obejmuje osób fizycznych. Powyższe jest uzasadnione tym, że praktyka innych instytucji w tym Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej wskazuje, że problematyczna staje się ewentualna egzekucja należności od osób fizycznych w przypadku braku rozliczenia się przez nich z otrzymanych środków finansowych.

Ponadto, w związku z charakterem udzielanego przez Instytut wsparcia w ramach naborów i konkursów, o których mowa w ustawie z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego, w projekcie proponuje się wyłączenie stosowania przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775 i 803), których stosowanie istotnie negatywnie wpłynęłoby na sprawność postępowania o udzielenie wsparcia Instytutu. Rozstrzygnięcie Dyrektora bowiem jest informacją, a nie decyzją administracyjną. Rozliczenie tych środków opiera się na ustawie o finansach publicznych, stosownie do której z beneficjentami zawierana jest umowa dotacyjna określająca warunki rozliczenia się z otrzymanych środków.

Nowelizacja ustawy zakłada także wprowadzenie regulacji, zgodnie z którymi wnioski o przyznanie stypendiów oraz oferty i wnioski, o których mowa w art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego, będą składane za pośrednictwem elektronicznego systemu. Rozwiązanie takie ułatwi i przyspieszy wnioskodawcom oraz oferentom sprawne przejście przez procedurę weryfikacyjną, która zakończy się ostateczną oceną formalną, a następnie merytoryczną.

Instytut w ramach korzystania z systemu informatycznego będzie realizował swoją misję w zakresie dostarczania aktualnej informacji na temat przedsięwzięć Instytutu. Efektywność działania będzie zapewniona dzięki funkcjonalności umożliwiającej przeszukiwanie przez podmioty ubiegające się o wsparcie Instytutu bazy przedsięwzięć w zależności od wskazanego przez zainteresowanego obszaru.

Projektowana ustawa w art. 30 ma na celu także dokonanie zmiany nazw:

- 1) Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej na „Uniwersytet Bielsko-Bialski”,
- 2) Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu na „Uniwersytet Radomski im. Kazimierza Pułaskiego”,
- 3) Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach na „Uniwersytet w Siedlcach”.

Zgodnie z przyjętym założeniem i w uzgodnieniu z władzami uczelni zmiana nazw uczelni nastąpi z dniem:

- 1) 1 września 2023 r. – w przypadku uczelni wymienionych w pkt 1 i 2,
- 2) 1 października 2023 r. – w przypadku uczelni wymienionej w pkt 3.

Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, publiczną uczelnię akademicką, tworzy się w drodze ustawy, a zatem zmiana nazwy takiej uczelni również jest dokonywana w drodze ustawy. W myśl art. 14 ust. 1 ustawy, uczelnią akademicką jest uczelnia, która prowadzi działalność naukową i posiada kategorię naukową A+, A albo B+ w co najmniej jednej dyscyplinie naukowej albo artystycznej. Natomiast zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy, wyraz „uniwersytet” jest zastrzeżony dla nazwy uczelni akademickiej posiadającej kategorię naukową A+, A albo B+ w co najmniej sześciu dyscyplinach naukowych lub artystycznych, zawierających się w co najmniej trzech dziedzinach nauki lub sztuki.

W wyniku ewaluacji jakości działalności naukowej za lata 2017-2021 uczelnie te otrzymały kategorie naukowe, które uprawniają je do używania w nazwach wyrazu zastrzeżonego „uniwersytet”:

- 1) Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej otrzymała kategorię naukową A i B+ w dziesięciu dyscyplinach naukowych zawierających się w czterech dziedzinach nauki:
  - a) A w dyscyplinie naukowej – językoznawstwo oraz B+ w dyscyplinie naukowej – literaturoznawstwo, zawierających się w dziedzinie nauk humanistycznych,
  - b) B+ w pięciu dyscyplinach naukowych – informatyka techniczna i telekomunikacja, inżynieria lądowa, geodezja i transport (poprzednio: inżynieria lądowa i transport), inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka; inżynieria materiałowa oraz inżynieria mechaniczna, zawierających się w dziedzinie nauk inżynieryjno-technicznych,
  - c) B+ w dwóch dyscyplinach naukowych – pedagogika oraz nauki o zarządzaniu i jakości, zawierających się w dziedzinie nauk społecznych,
  - d) B+ w dyscyplinie naukowej – nauki o zdrowiu, zawierającej się w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu;
- 2) Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu otrzymał kategorię naukową B+ w dziewięciu dyscyplinach naukowych i artystycznych zawierających się w trzech dziedzinach nauki i sztuki:
  - a) B+ w czterech dyscyplinach naukowych – inżynieria chemiczna, inżynieria lądowa, geodezja i transport (poprzednio: inżynieria lądowa i transport), automatyka,

elektronika, elektrotechnika i technologie kosmiczne (poprzednio: automatyka, elektronika i elektrotechnika) oraz inżynieria mechaniczna, zawierających się w dziedzinie nauk inżyniersko-technicznych,

- b) B+ w czterech dyscyplinach naukowych – ekonomia i finanse, nauki o zarządzaniu i jakości, nauki prawne oraz pedagogika, zawierających się w dziedzinie nauk społecznych,
- c) B+ w jednej dyscyplinie artystycznej – sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, zawierającej się w dziedzinie sztuki.

3) Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach otrzymał kategorię naukową B+ w dziesięciu dyscyplinach naukowych zawierających się w pięciu dziedzinach nauki:

- a) B+ w trzech dyscyplinach naukowych – nauki o bezpieczeństwie, pedagogika oraz nauki o zarządzaniu i jakości, zawierających się w dziedzinie nauk społecznych,
- b) B+ w trzech dyscyplinach naukowych – nauki chemiczne, matematyka oraz nauki biologiczne, zawierających się w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych,
- c) B+ w dwóch dyscyplinach naukowych – literaturoznawstwo oraz historia, zawierających się w dziedzinie nauk humanistycznych,
- d) B+ w dyscyplinie naukowej – nauki o zdrowiu, zawierającej się w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu,
- e) B+ w dyscyplinie naukowej – rolnictwo i ogrodnictwo, zawierającej się w dziedzinie nauk rolniczych;

Nowe nazwy Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej, Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu i Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, zawierające wyraz „uniwersytet” – tj. odpowiednio: Uniwersytet Bielsko-Bialski, Uniwersytet Radomski im. Kazimierza Pułaskiego i Uniwersytet w Siedlcach – odzwierciedlą posiadany przez te uczelnie szczególny status w grupie uczelni akademickich, a także wysoki poziom i jakość prowadzonej działalności naukowej prowadzonej w wielu dyscyplinach.

Należy wskazać, że aktualne nazwy Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, która obowiązuje od dnia 11 września 2012 r. oraz Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, która obowiązuje od dnia 1 października 2010 r., zostały nadane z uwzględnieniem regulacji zawartych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, z późn. zm.). Przepis art. 3 wymienionej ustawy różnicował nazwy uniwersytetów w zależności od spełnienia określonych w nim wymagań. W myśl powołanego przepisu istniała

możliwość używania przez uczelnie zarówno nazwy „uniwersytet”, jak i nazwy „uniwersytet” uzupełnionej przymiotnikiem lub przymiotnikami w celu określenia profilu uczelni. Uczelnie mogły zatem używać nazw zawierających wyraz „uniwersytet” uzupełniony przymiotnikiem lub przymiotnikami, jeżeli ich jednostki organizacyjne posiadały co najmniej sześć uprawnień do nadawania stopnia naukowego doktora, w tym co najmniej cztery w zakresie nauk objętych profilem uczelni. Ustawa – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie zawiera przepisów regulujących używanie takich nazw.

Nowa nazwa Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, uwzględniająca imię dotychczasowego patrona uczelni – Kazimierza Pułaskiego, z jednej strony stanowi wyraz uznania dla dokonań Kazimierza Pułaskiego w walce o podtrzymanie niepodległości Rzeczypospolitej, a z drugiej podkreśli związek Uczelni z jej tradycjami, podtrzymując i kultywując pamięć o wielkim Polaku.

Użyte w nazwach tych uczelni wyrazy „bielsko-bialski”, „radomski”, oraz „w Siedlcach” będą wskazywały na związek tych uczelni z najbliższym otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz ich lokalizację.

Nowe nazwy nadane uczelniom będą w sposób jednoznaczny identyfikowały te uczelnie, wzmocnią ich prestiż i renomę w lokalnych społecznościach, a także w środowisku akademickim, co przełoży się na pozytywny odbiór tych uczelni w otoczeniu społeczno-gospodarczym i będzie stanowić impuls dla ich dalszego rozwoju.

Jednocześnie podnieść należy, że zmianie ulegają wyłącznie nazwy uczelni, natomiast nie są tworzone nowe podmioty ani nie zmienia się ich sytuacja prawna, zatem ciągłość istnienia dotychczasowych podmiotów jest zachowana.

Wskazane w projektowanym przepisie nowe nazwy uczelni oraz terminy zmiany nazw uwzględniają postulaty zgłaszane przez ich organy, umożliwiając funkcjonowanie uczelni pod nowymi nazwami.

Wejście w życie projektowanych zmian nie spowoduje zwiększenia wydatków lub zmniejszenia dochodów budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Wydatki związane ze zmianą nazw uczelni (m. in. koszty wymiany pieczęci, tablic, sztandaru, logo, materiałów promocyjnych), zgodnie z wyjaśnieniami rektorów, zostaną pokryte ze środków pozostających w dyspozycji tych uczelni. Wydatki te wyniosą w przypadku Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej – około 150 tys. zł, Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu – 132 tys. zł oraz Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach – około 300 tys. zł.

Proponuje się, aby ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) przepisu dotyczącego odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli będących emerytami lub rencistami oraz nauczycieli pobierających nauczycielskie świadczenie kompensacyjne (art. 1 pkt 7 projektu ustawy), który wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.;
- 2) zmian dotyczących art. 182 ust. 4 i art. 204 ust. 1 PSWiN, które wejdą w życie z dniem 1 października 2023 r.; umożliwi to powiązanie obowiązywania nowych regulacji z rozpoczęciem nowego roku akademickiego i umożliwienie podmiotom prowadzącym szkoły doktorskie łatwiejsze dostosowanie się do nowych regulacji i ich wdrożenia;
- 3) przepisu przewidującego zwiększenia rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej z przeznaczeniem na wypłatę odpraw dla nauczycieli, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.;
- 4) zmian dotyczących emerytury dla nauczycieli, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela oraz nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, które wejdą w życie z dniem 1 września 2024 r.

III. Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne

Zmiany w ustawie – Karta Nauczyciela wyeliminują pojawiające się obecnie wątpliwości interpretacyjne i ułatwią stosowanie przepisów tej ustawy. Są one korzystne dla nauczycieli.

Proponowane w ustawie – Karta Nauczyciela oraz ustawie – Prawo oświatowe przepisy epizodyczne na rok szkolny 2023/2024 (art. 1 pkt 12 i art. 6 pkt 5 projektu ustawy) ułatwią organizację pracy szkół ponadpodstawowych w sytuacji kumulacji roczników, które będą rozpoczynały naukę w tych szkołach.

Ponadto wzmocnienie nadzoru nad szkołami i placówkami niepublicznymi przez wprowadzenie możliwości wydania osobie prowadzącej szkołę lub placówkę niepubliczną polecenia niezwłocznego umożliwienia wykonania czynności z zakresie nadzoru w szkole lub placówce oraz określenie konsekwencji wynikających z braku realizacji tego polecenia będzie miało pozytywny wpływ na sytuację uczniów i ich rodziców. Powyższe uniemożliwi bowiem funkcjonowanie szkół i placówek niepublicznych, które prowadzą swoją działalność z naruszeniem przepisów prawa oraz nie poddają się kontroli organu sprawującego nadzór pedagogiczny (uniemożliwiają przeprowadzenie czynności nadzoru pedagogicznego). Rodzic, decydując o wyborze szkoły dla dziecka, będzie miał gwarancję, że każda jednostka systemu

oświaty działa zgodnie z prawem, a jeżeli mają miejsce uchybienia w jej funkcjonowaniu, to są one skutecznie usuwane.

Zmiany polegające na zapewnieniu określonej grupie nauczycieli prawa do emerytury na szczególnych zasadach oraz rozszerzeniu prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego na nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych są korzystne tych nauczycieli i ich rodzin.

IV. Źródła finansowania

Rozwiązania projektowane w ustawie, za wyjątkiem projektowanych rozwiązań w zakresie emerytury dla nauczycieli oraz rozszerzenia uprawnień do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego na nauczycieli zatrudnionych w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, nie spowodują skutków finansowych dla sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wprowadzenie zmian polegających na umożliwieniu określonej grupie nauczycieli przechodzenia na emeryturę na proponowanych zasadach spowoduje skutek dla sektora finansów publicznych (koszty związane z jednorazowymi odprawami dla nauczycieli odchodzących na emeryturę, wzrost wydatków FUS, obniżenie dochodów sektora finansów publicznych /PIT, NFZ, FUS/).

Z uwagi na fakt, że nie wszystkie osoby będą korzystać z proponowanych zmian, do szacowania liczby etatów nauczycieli oraz skutków dla sektora finansów publicznych zostały przyjęte trzy warianty: wariant oznaczony 100% dla osób, które spełnią wymagane warunki do przejścia na emeryturę z tytułu proponowanych zmian i skorzystają z tego uprawnienia najwcześniej gdy będzie to możliwe oraz warianty 50% i 25% zakładające, że część nauczycieli skorzysta z uprawnień z tytułu proponowanych zmian.

Na wysokość tych skutków będzie miała wpływ liczba nauczycieli, którzy będą uprawnieni do tej emerytury, zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, organy administracji rządowej oraz w szkołach niesamorządowych:

- 1) 1 września 2024 r. – 22,9 tys. osób,
- 2) 1 września 2025 r. – 27,5 tys. osób,
- 3) 1 września 2026 r. – 21,7 tys. osób.

Całkowita szacunkowa liczba nauczycieli, którzy spełniają warunki określone projektowanymi przepisami wyniesie ok. 80,6 tys. osób (w latach 2024-2033).

Dla wariantu 25% prognozowany w 2024 r. skutek dla sektora finansów publicznych wyniesie ok. 138 000 tys. zł, w tym wzrost wydatków na emerytury z FUS – ok. 91 000 tys.

zł. Natomiast w latach 2024-2034 szacuje się, że łączny skutek dla sektora finansów publicznych wyniesie ok. 5 329 000 tys. zł, w tym wzrost wydatków na emerytury z FUS – ok. 2 240 000 tys. zł.

W wariancie 50% prognozowany skutek dla sektora finansów publicznych w 2024 r. wyniesie ok. 278 000 tys. zł, w tym wzrost wydatków na emerytury z FUS – ok. 184 000 tys. zł. Natomiast w latach 2024-2034 łączny skutek dla sektora finansów publicznych wyniesie ok. 1 0709 000 tys. zł, w tym wzrost wydatków na emerytury z FUS – ok. 4 550 000 tys. zł.

Prognozowany, łączny skutek dla sektora finansów publicznych, w relatywnie mało prawdopodobnym wariancie 100%, w 2024 r. wyniesie ok. 554 000 tys. zł, w tym wzrost wydatków na emerytury z FUS – ok. 366 000 tys. zł. Natomiast w latach 2024-2034 łączny skutek dla sektora finansów publicznych wyniesie ok. 21 245 000 tys. zł, w tym wzrost wydatków na emerytury z FUS – ok. 8 892 000 tys. zł.

Do wyliczeń przyjęto wskaźniki makroekonomiczne obowiązujące do końca kwietnia br.

Projektowane rozwiązania w zakresie emerytury nauczycielskiej spowodują konieczność wypłaty odpraw w związku z przejściem na emeryturę nauczycieli, którzy spełnią wymagane warunki.

W 2024 r. skutek finansowy dla budżetu państwa z tytułu odpraw dla nauczycieli dla wariantu 25% szacowany jest na ok. 126 600 tys. zł, w tym w szkołach i placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego - ok. 123 500 tys. zł i ok. 3 100 tys. zł w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej.

Dla wariantu 50%, skutek finansowy w 2024 r. szacowany jest na ok. 255 400 tys. zł, w tym dla poszczególnych organów prowadzących odpowiednio: ok. 249 200 tys. zł i ok. 6 200 tys. zł.

W pierwszym roku wprowadzanych zmian (2024 r.), szacunkowy koszt dla budżetu państwa odpraw z tytułu projektowanych przepisów wyniesie ok. 508 600 tys. zł (wariant 100%), z czego ok. 496 200 tys. zł – w szkołach i placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego i ok. 12 400 tys. zł – w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej.

Łączny szacowany skutek finansowy dla budżetu państwa z tytułu odpraw przysługujących wszystkim nauczycielom (wariant 100%), którzy spełnią wymagane warunki i skorzystają z przysługującego prawa do przejścia na emeryturę na proponowanych zasadach, wynosi ok. 1 705 100 tys. zł, z czego ok. 1 663 500 tys. zł – w szkołach i placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego i ok. 41 600 tys. zł – w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej.

Skutki finansowe w 2024 r. dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wypłaty odpraw dla nauczycieli przechodzących na tę emeryturę zostaną pokryte w ramach środków pochodzących ze zwiększonego limitu rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej, określonego w art. 28 ust. 2 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast środki na wypłatę w 2024 r. odpraw, o których mowa w art. 87 ust. 1 i 2 ustawy – Karta Nauczyciela, dla nauczycieli szkół prowadzonych przez organy administracji rządowej, przechodzących na emeryturę, o której mowa w art. 88a ust. 1 ustawy – Karta Nauczyciela, zostaną uwzględnione w rezerwie celowej budżetu państwa.

Biorąc pod uwagę prognozowane skutki finansowe projektowanych przepisów, w kolejnych latach powinno nastąpić zwiększenie rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej – dla nauczycieli w szkołach i placówkach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, a także powinny zostać zapewnione środki w rezerwie celowej budżetu państwa dla nauczycieli szkół prowadzonych przez organy administracji rządowej, odpowiednio do potrzeb.

W związku ze zmianą art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, szacuje się, że w 2024 r. świadczeniem kompensacyjnym zostanie objętych ok. 1 100 nauczycieli publicznych i niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych.

Szacowany koszt dla budżetu państwa świadczeń kompensacyjnych nauczycieli publicznych i niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych w pierwszym roku obowiązywania projektowanych przepisów (2024 r.) wyniesie ok. 4 319 tys. zł (wariant 25%), ok. 8 637 tys. zł (wariant 50%), ok. 17 274 tys. zł (wariant 100%). Szacowany, łączny koszt projektowanych rozwiązań dla budżetu państwa w latach 2024-2032 wyniesie ok. 60 070 tys. zł (wariant 25%), ok. 120 140 tys. zł (wariant 50%), ok. 240 280 tys. zł (wariant 100%).

Koszt projektowanych rozwiązań w 2024 r. w zakresie rozszerzenia grupy nauczycieli uprawnionych do nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych (wariant 100%, zakładający, że wszyscy uprawnieni nauczyciele skorzystają ze świadczenia) odnosi się do prognozowanej przeciętnej wysokości nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego w 2024 r. w wysokości 3 926 zł (zgodnie z prognozą Zakładu Ubezpieczeń Społecznych), liczby miesięcy wypłaty świadczenia w roku 2024 r. (4 miesiące, za okres od 1 września 2024 r. do 31

grudnia 2024 r.) oraz liczby nauczycieli zatrudnionych w publicznych i niepublicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradniach specjalistycznych, spełniających warunki do otrzymania świadczenia, tj.:

- 1) będących w 2024 r. w wieku – 55 lat w przypadku kobiet i 60 lat w przypadku mężczyzn;
- 2) posiadających okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć.

W kolejnych latach, koszt projektowanych rozwiązań będzie dotyczył szacowanej liczby nauczycieli zatrudnionych w ww. placówkach, spełniających warunki do nabycia świadczenia kompensacyjnego, będących w wieku uprawniającym do tego świadczenia (zgodnie z art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych) oraz okresu pobierania świadczenia.

Skutki finansowe w zakresie objęcia świadczeniem kompensacyjnym nauczycieli publicznych i niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych zostaną zabezpieczone w budżecie państwa.

V. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

W związku z modyfikacją upoważnienia ustawowego zawartego w art. 6a ust. 12 ustawy – Karta Nauczyciela niezbędne będzie wydanie nowego rozporządzenia, którego zakres podmiotowy obejmie nauczycieli zatrudnionych w okręgowych ośrodkach wychowawczych.

VI. Konsultacje

W stosunku do projektu nie przeprowadzono konsultacji.

VII. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej albo oświadczenie, że przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej

Ustawa nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.